

Kapitalizem je za prostitucijo, socializem je pa za svobodo in enakopravnost žene.

Naročnina:
Amerika \$1.50 celo leto, 75c pol leta.
Evropa \$2.00 celo leto, \$1 pol leta.

Subscription Rates:
United States and Canada, \$1.50
a year, 75c half a year. Foreign
countries \$2 a year, \$1 half a year.

LIST ZA INTERESE
DELAVSKEGA LJUDSTVA.

THIS PAPER IS DEVOTED
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Štev. 24 (No. 24) Chicago, Ill., 25. februarja 1908. Leto III. (Vol. III)

V BOJ ZA DELAVSKO SVOBODO, V BOJ!

Tovariši moji, unijski delavci, kje ste? Buržoazija vas nemilo bje v ropa vas svobode in pravice, in vi se ne ganete?! Ne gre se več samo za par preganjanj rudarjev v Coloradu, ne gre se za vse ameriško delavstvo. Vsek delavec, vsak mezdni suženj od Pacifika do Atlantica je prisad.

Vaše brezposelne brate tepejo na ulicah v Chicagu, preganjajo kot zločince v Los Angeles, streljajo v Filadelfiji! Ne smemo se pokazati na cesto in povedati na glas: "Naši otroci so lačni."

Unijske delavce zapirajo. Tiranijo njihovo inujemot kot sredstva, da vas razdružijo, oslabiljo. Vaši unijski skladi so izročeni na milost in nemilost vaših delodajalcev.

Glasoviti Shermanov protitrustrski zakon je šel slednjiv v akcijo — toda ne proti trustom, temveč proti unijskim, proti vam.

Delodajalci vas lahko denejo na "črno listo" in prisilijo vašega brata, da potuje od mesta do mesta, iz države v državo za delom, a ga ne sme dobiti. Stradati mora.

Ustava nam jamči svobodo govora.

Ali imamo svobodo govora? Zakaj nam branijo to svobodo?! Ali ne smemo na glas povedati, da si trgamo grizlje od lastnih ust, da zamoremo potolažiti lačne otroke?

Imeli smo pravico do bojkota. Kaj je bojkot drugega, kakor izraz naše nevolje do sovražnega delodajalca? In ustava je prisilila da imamo pravico do bojkota.

Če ameriški carji kapitalisti nas oropali te pravice!

Ali naj gre še tako naprej? Ali hočemo biti, ameriški delavci, res pravi sužnji za manjšimi pravicami kot so delavci v monarhističnih državah?

Ne!!!

Mi hočemo v boj! V boj za svobodo delavca! V boj za naše pravice!

V vsakem kraju, v vsakemu mestu mora zaoriti gromčji glas protesta.

Solidarnost delavskega razreda je rešila Haywooda.

Danes moramo pa rešiti tisoče, milijone Haywoodov!

Ako se združijo vsi delavci, ki ljubijo svobodo, z delavcem, ki takisto ljubi svobodo, tedaj mora zagrmeti, da se bo streslo tam doli Washingtona.

Delavce, pokaži svojo žuljavo pest!

Sodrug, ne pozabite, kar smo vam že parkrat naglašali, da letošnjemu letu je leto boja. Armada brezposelnih proletarijstva mora letos korakati — polnočestovno na volilno bojišče, in odločiti, ali naj se nadalje kraljuje mezdna sužnost in tiranstvo, ali naj leto pade v prah pred industrijsko delavsko svobodo. Pripravljajte se za ta velevažni dan! Odpirajte mezdni sužnjem očni! Budite jih! Opazujte jih na naš bojni alarm — socialistično časopisje. Razložite jim, kako morejo rabiti svoje orožje — glasovnico. Dajte slovenskim mezdni sužnjem "Proletarca"!

Ali si že pridobil ktereга novega naročnika na "Proletarca"?

Proletarijat in kapitalizem se bodeata tedaj pobratila, kadar se pobratita — ogenj in voda.

Na svetu ni nič tako nesistematičnega, nepravilnega in nepravilnega, kakor je ravno kapitalistični sistem.

Kapitalisti, plutokratje in kronani trampje tako ljubijo delavce, da mu iz same ljubezni potegnjo še kožo iz hrbta.

Ako se hočete seznaniti s socializmom, ne stikajte po kapitalističnih in nam nasprotnih listih in knjigah za njim. Čitajte socialistične liste in knjige in našli bode te čisto resnice o socializmu.

Ako hočete poznati vse paten-trane bedastoče in staromodne

ničevnosti, poslušaj naše republikanske in demokratske politikarje ter čitaj kapitalistično in strogo religiozno časopisje.

Pridobiti nove čitatelje za socialistično časopisje, se pravi širiti izobrazbo med delavci. Čim prej bodejo delavci izobraženi, tem prej dan osvoboditve iz mezdne sužnosti.

Sedanji slabi časi so neželjeni časi. Ako v resnici čelš, da se taki mizerabli časi nikdar več ne vrnejo, tedaj delaj v korist socialistične stranke, ktera hoče porušiti sedanji kapitalistični sistem, ki je kriv slabih časov.

V St. Louisu strada nebroj malih otrok in mnogi padajo gladu na cestah. ("St. Louis Labor") V St. Louisu je, kolikor je nam znano, okrog 500 krščanskih in židovskih cerkva. Vi torej lahko rečete, da je tam krščanska civilizacija doma, a mi pa pravimo: taka civilizacija je pekel za reveže!

Maryland, demokratska Maryland, država cenenih ostrig in politične šnopskampanje, namrava odvzeti črnemu volilno pravico. Tamošnji senat je ravnokar odbril predlog, da se črnecem vzame volilna pravica. Ali imajo ti ljubeznivi državni črneči še vedno za črno žival na robskem trgu, kakor je bil pred petdesetimi leti?

Kapitalistično časopisje poroča dan za dnevom o naraščajočem številu prostovoljcev za zvezno armado in mornarico. Lepo vrsto let se že ni oglašilo toliko prostovoljcev.

Družinski klavce — kakor ravno letos ob času gospodarske krize. Seveda naduteži trdijo, da so ti vojaški prostovoljci navdušeni patriotizma. Mi pa pravimo, da je to nove žrtve militarizma prej navdušili patriotizem — praznega želodca.

Pod sedanjim blaznim državnim sistemom marsikteri strokovni delavec na ihem pozdravlja požar, potres, povodenj in druge katastrofe, ki uničujejo poslopja, železnice, mostove itd. On dobro ve, zakaj! Razlajajoč naravnih elementov navalno primesejo mnogo dela in zaluška. Ko bi bila republika urjena socialistično, bi si nikdo nželel požarov, potresov in povodnj, kajti dela bi bilo vseeno dovolj. Delavci, delajte na to, da avladata socializem, nakar vam ne bode treba čakati na kak požar li potres, da vam da zaluška.

Naši "modri državniiki in politični despoti se ukvarjajo s tarifom in prisnovi denarnega sistema ter poljajo vojno brodovje na pacifiški ocean ravno takrat, ko vlad med delavskim ljudstvom najviša brezposelnost pomanjkanje iglad. Ljudstvo prosi dela in služka, a ga ne dobi; državniiki ravno, da ni denarja. Toda denarja je dovolj — milijoni so! za paradiranje vojne fote. R vrlji državniiki so to! Vrednili si jih proletarsko ljudstvo piše globoko v možgane, kajti vsakemu delu mora priti dan računa!

Star trhlji čolnapitalizma curi že na vseh koncih kraji in ne bo dolgo ko se prezne v morje preteklosti. Začni pomčji. Kapitalizem je imelov dan, toda ta dan je že daj minul. Ampak hvaležni mmo biti kapitalizmu za njego edino dobro delo: izvrstno jeiprav i pot socializma. Kapitsem socializma je produktivni item in edino, kar se ima še išiti, je socializacija lastnine duktivnih sredstev, nakar kapitalizmu ne bo preostalo druge kakor leči v grob. Socializaje moral priti po kapitalizmu, i prišel bo tako gotovo, kakoride solnce po temnej noči.

V Ameriki imo cel karnival kapitalističnih inov. Če bi zakrivil socialistično eno desetino teh sločij, ki bi se bili! Po vrsti bi jih besili in zaprli v kaznilnice. I kapitalisti so sami svoji postajalci in sami

svoji sodniki. Zato pa tudi ostanejo nekanzovani. Nekdo pa le trpi za njih zločine. Kakor so trpeli prvi kristjani za zlodejstva svojih mučiteljev, kakor trpe danes ruski revolucionarji za krvave grehe ruskega imperializma, tako tudi trpe ameriški proletarci za gorastne zločine tiranskega kapitalizma.

Čujte, kako imenitno je rešil znano vprašanje newyorškega delavca na Wm. Tafta: Kaj je storiti delavcu, ki je brez dela, in v bedi? G. E. Lathrop, urednik enega lista v Great Falls, Mont. On piše: "To, tajniku Taftu stavljeno vprašanje je zelo lahko. Jaz se čudim, da on ni mogel odgovoriti. Moderna civilizacija je preskrbela vendar vse potrebno za nesrečnega delavca. Jaz tukaj predlagam tri sredstva: hiša za uboge, ječa in lončarska glina (!!!). Kaj pa delavec sploh pričakuje?" Ste li ališali? Za stradajočega brezposelnega delavca mora biti ječa in ubožnica; kaj pa misli ta nadutež za "lončarsko glino" ali "lončarskim poljem", to nam je pa nerazumljivo. Zdaj mora priti samo še Taft in nam povedati če se s tem strinja tudi bog.

Hudo je danes za delavce. Tvojnice so zaprte. Število brezposelnih je veliko in beda je v tisočih družinah. Srečni so oni — saj mislijo tako! — kteri še delajo. Rmno časopisje poroča, da se nekteri filantropisti v New Yorku ogrevajo za nove delavnice ali bolje rečeno popravilnice, kjer bi se popravljale razne pokodovane in zastarele predmete.

Način bi prišlo do zaluška več sto delavcev. Ali bi pa to pomagalo? Recimo, da se zgradijo take popravilnice, ali ne pride potem do konkurence med stariimi enakimi podjetji ko se zboljša gospodarski položaj? Tako konkurenca pa najbolj zadene delavca, ktereга odslovijo ko zmanjka dela. Čemu zidati nove tvornice, nove delavnice, ko je pa v starih dovolj dela! Kapitalisti naj najprej napolnijo stare tvornice, delavnice in druga podjetja z delavci potem naj šele gradijo nove delavnice. Ali kapitalisti tega ne bodejo storili; oni hočejo imeti paniko, krizo, brezposelnost in slednjič umazano konkurenco v industriji, da lažje izsesavajo brezpravne mezdne sužnje. Dol s kapitalisti!

Kapitalisti — oh, te dobre duše! — tolažijo ponekod brezposlece z miloščinami. Brezplačno delijo juho in kruh, vržejo kakšno capo obleke in prepustijo kakšno luknjo za prenočišče. In še se dobi delavci, ki se čuti hvaležnega za take "dobrote"! O, nesposmetneži! Recimo, da ti danes nekdo ukrade hleb kruha. Jutri pa pride isti tat tebi s hlebom kruha, ki ga je tebi ukradel, in ti ga odloži košček rekoč: Na, vzemi ta košček kruha, ker vidim, da si lačen." Kako bi ti bilo tedaj pri sreč! Ali bi mirno vzel podarjeni košček in se še povrhu zahvalil tatui? Mi smo prepričani, da toliko pameten bi bil, da bi prijel lopova za vrat in mu vzel vse hleb kruha, kaj svojo lastnino, ki ti je bila ukradena. Vidiš, kapitalist je ravno tak tat! Ukradel je tvoj produkt ktereга si proizvedil v "dobrih" časih, in sedaj ti milostno deli drobtinice tvojega produkta. In ti? Ti si mu za te drobtinice hvaležen?! Pameten bodi in zahtevaj vse kar je tvojega. Kapitalist bi ti se ne privoščil še teh drobtinice, da se ne boji za tvoje žuljave roke, ktere bi mu ne nosile več profita, da ti pogineš lakote. Da, da, kapitalisti so vedno dobrega srea — za svoj profit.

Delavce danes producira s stroji petkrat več bogastva, kakor je pred sto leti. Zamore li pa delavce danes vzdržati pet družin, kakor je pred sto leti vzdržal eno? Ako ne, zakaj ne? Kakšno korist ima delavec od tega če producira petkrat več, a dobi pa le toliko, da komaj vzdrži svojo družino, kakor je pred sto leti

Od blizo in daleč

V Petrogradu so spet odkrili novo zaroto proti carju. Topot so se zaklele proti carjevemu življenju večinoma ženske. Policija je aretirala nad petdeset oseb, moških in žensk, torej največje število teroristov, kar jih je bilo dosedaj zapletenih v zaroto. Ubogi car!

Krvave antiklerikalne demonstracije so se vršile minolo nedeljo v Rimu ob priliki praznovanja oblatnice smrti Giordana Bruna. Demonstrantje so se borili s policaji in vojaštvom in mnogo je bilo ranjenih. Krvave izgrede je povzročil eden duhovnik, ki je insultral demonstrante s tem, da je vrgel med nje šop protisvobodomislalnih spisov.

VARANI BREZPOSLECI.

Chikaški "družni pastirji" sili jo samo "duše" ne pa teles.

Chikaški "družni pastirji" in enaki parasiti po vsej deželi hočejo menda tudi izrabljati brezposelnost in brezposelne reveže za svoj business.

"Chicago Daily Socialist" poroča z dne 19. t. m. da razni chikaški pastirji in vodje cerkvenih zavodov vabijo brezposlece na kosila in večerje, kjer se jim brezplačno postreže. Vabijo jih z okrožnicami, ktere delijo po mestnih prenočevalnicah, kjer se shaja na stotine brezposlecev. Tako so dobili brezposleci zadnjo soboto vabilo, da se naj oglašijo ob 6. uri zvečer na 236 Illinois st., kjer jih čaka "večerja."

Takoj se je zbrala mala armada lačnih delavcev in korakaia najprevo do Moody's cerkve, Chicago & La Salle ave. Tukaj se jim je povedalo, da niso prišli na pravo mesto, temveč iti morajo na Wells st. šte. 294, ako hočejo imeti "večerjo." Delavci so se obrnili in marčali dolgo, dolgo dokler so slednjič prišli na označeno mesto. Pastor dotične cerkve jim je pa namesto večerje dal nekaj — molitvenih knjžic (!) in jim ljubeznjivo rekel, da v njegovem božjem hramu se ne silijo telesa temveč samo "duše." Dal je pa brezposlecom naslov od neke baptistske cerkve na Division st. in La Salle ave., kamor se naj obrnejo če hočejo imeti "dobro in gorko večerjo."

Kaj se hoteli varani delavci? Marčali so spet dolgo, dolgo do označene cerkve. "Ravno prav ste prišli", pozdravil jih je pastor in jih povabil v cerkev. Vele jim je sesti v klopi in začel — pridigati. Trudni in lačni delavci, kteri so se od boje, mraza in gladi komaj vzdržali pokonci, so morali poslušati eno celo uro (!) pastorjevo suhoparno pridigo.

Ko je bila ta muka vseh muk končana, peljal jih je pastor v basement in dal vsakemu čašico mlačne kave, košček kruha in pa nekaj, ki je bilo podobno klobasam.

Brezposleci so morali korakati tri milje in vsi prezebli celo turo poslušati pridigo, da so zaslužili malo mlačne kave, košček kruha in nekaj klobasi podobnega!

Sodrug, kaj si mislite o tem?

ILLINOŠKI PREMOGARJI SO ZA SOCIALIZEM.

Uradniki in delegatje premogarske distrikte unije šte. 12 v Illinoisu, so na svoji devetnajsti konvenciji v Peoriji 21. t. m. z večino prepeli resolucijo, s ktere priznavajo socializem kot edino sredstvo v boju mcl delom in kapitalom. Nekteri so sicer nasprotovali, da strokorne organizacije bi se ne smele mešati v politiko, toda ostali so v manjšini.

To je velikanaka pridobitev za stranko, kajti premogarji bodejo v sporazumu s socialističnimi organizacijami nedvomno glasovali za socialiste v jesenskih volitvah. Chikaški kapitalistični listi so o tej akciji poročali ravno narobe; pisali so, da so premogarji glasovali proti resoluciji, toda to poročilo je bilo namenoma lažnjivo.

PRIPRAVE ZA GIGANTNE PARADE BREZPOSELNIH V CHICAGU IN NEW YORKU.

Chikaški brezposelni delavci se pripravljajo za velikanako paradu, ktera ima okleniti City Hall z zahtevo, da se jim da dela. Zadnji brutalni nastop chikaških kockov jih nikakor ne plaši; zato bodejo poskusili srečo še enkrat ali pa še večkrat.

Zadnji četrtak večer vršil se je pripravilalni shod v Social Turner dvorani, ktereга je sklical začasni odbor, obstoječ iz uplivnih sodrugov od stranke. Odbor ima preskrbeti vse potrebno za paradu in določiti dan za to, kteri se v najkrajšem času objavi. Policijski šef Shippy je zdaj miren. Videti je, da se zdaj več ne zanima toliko za akcijo brezposelnih, kakor se je v minolem mesecu.

Brezposleci v New Yorku se tudi gibljejo. Odbor krajevne socialistične stranke v sporazumu s centralno delavsko unijo dela načrte za polnočno demonstracijo brezposelnih delavcev. Demonstracija, ktere se ima vdeležiti okrog 300.000 delavcev, se vrši v najbližnjem času.

MEKSIKA PRED REVOLUCIJO.

Revolucija dviga svojo krvavo glavo tudi v Meksiki. Ampak čuditi se je, kako spretno zna meksikanska buržoazija prikriti vesti o revolucionarnem gibanju da jih izven mej te republike nihče ne zve. O puntih v Rusiji, Španiji, na Portugalskem, da, se celo v Perziji, ve ameriško ljudstvo več, kakor pa o krvavih bojih v sosedni Meksiki. Vedo paš ameriške detektivske agencije, zlasti pinkertonei, toda ti molčijo kot grob. Toda zvedelo se bo le.

V Meksiki divja boj med po-ltavenimi sloji in kruto Diazovo vlado še nad leto dni. Tiran Porfirio Diaz, kteri vlada Meksiko že 31 let, je samo še po imenu predsednik, v resnici je pa pravi diktator. Kake razmere morajo biti pod njegovo vlado, dokazuje najbolje to, da se je v vseh tridesetih letih njegovega vladanja prebivalstvo Meksike pomnožilo komaj za — tri milijone glav. Ljudstvo se odira, da groza. Dohodiki republike gredo v privatne bagejne Diazovih administratorjev in višjih uradnikov. Z delavci se niti v Rusiji ne v Turčiji ne ravna hušje. Rudarji v Cananea morajo delati 11 ur na dan. Indijanskemu plemenu Yaquis še krade telesna svoboda. Nedavno je vlada transportirala okrog 600 teh Indijancev, moških in žensk, kteri živijo v državi Sonora, 2000 milj daleč v Yukutan, najslabši kraj republike, ki je znan vsled grozne vročine. Tam so bili razvrščeni kot sužnji po tobačnih nasadih.

Proti Diazovi vladi je naperjena revolucionarna stranka, ki se imenuje liberalno. Liberalci zahtevajo odstranitev Diaza z vso njegovo bando vred; nadalje zahtevajo odpravo stalne vojske, ki se naj nadomesti z narodno gardo, osemmurni delavnik in popolno svobodo Indijcem. Delavstvo v Meksiki je večinoma na strani te stranke. Kravji boji med liberalci in Diazovo vlado so na dnevnem redu. Preki sod, polne ječe, smrtne obsodbe, to je že nekaj navadnega Delavske agitatorje, ki se bore recimo za osemmurni delavnik ali večjo plačo, se takoj kaznuje s smrtjo. Liansko poletje so ob času rudarskega štrajka v Cananea obesili na javnem polju na drevo tri rudarje, dva urednika in enega reporterja, ker so javno govorili za osemmurni delavnik.

Kljub vsemu krvavemu nasilju pa Diaz le ne more zatreti revolucionarjev. Vedno več jih je. Vsaki, ki ga poženejo čez mejo, se kmalo vrne nazaj iz Canade ali iz Zedinjenih držav. Razmere so vedno bolj napete. In ne bo dolgo — kakor govori znamenljivo poročilo — ko bode splošen izbruh ustaje, krvava revolucija, ktera bode gotovo pometla tiransko vlado Diazevo.

OD UPRAVNIŠTVA.

Mike Pogorelec, Heathon, Col.: Prosimo za vaš natančni naslov,

KOZAKI V LOS ANGELES.

Aretacija socialistov.

Kozaki-policeaji v Los Angeles, Calif., so zadnji petek aretirali dva socialista, urednika lokalnega socialističnega tednika "Common Sense" in predsednika lokalne organizacije Industrial Workers of the World, ker sta imela poulični shod za volilno kampanjo. Prvi se imenuje W. S. Bradford, a drugi Sam Stodell. Govornika sta imela okrog sebe nad tisoč poslušalcev. Mayor Harper, kteri je odredil aretacijo, je dejal pomeje, da je še "prezgodaj delati za volilno kampanjo." Aretirana sodruga so hoteli izpustiti če obljubita, da več ne pojdetta na govorniško mesto na ulico. Ker sta pa to odločno odklonila, dejali so ju pod \$120 varšine nakar sta bila vseno izpuščena na prosto.

30 MILIJONOV DOLARJEV ZA TAPTOVO VOLILNO KAMPANJO!

Iz Cincinnati, O., je došlo poročilo, da so bogati sorodniki vojneга tajnika Wm. Tafta določili \$500.000 za volilno kampanjo, ako bode imenovani kandidiral za predsedniško mesto v jeseni. Njegov brat, milijonar Charles P. Taft, pa taji to. On pravi, da njegov debeli brat ima kvečjemu na razpolago zapuščino Mrs. C. T. Taftove v zemljišču in drugih vrednostih, kar se pa ceni malenkostnih — \$30, 000.000.

Trideset milijonov! Sijajen dokaz, da naši republikanski užitkarji se ne zanašajo več na zagnost volilne tveganje adno na svoj denar! Denar bo glasoval, ne pa ljudstvo!

SLOVENEK — ŽRTVA BREZPOSELNOSTI.

Tisočere za žrtve brezposelnosti! Dan za dnevom poročajo časopisi o samoumorih in smrtnih slučajih med nesrečnimi brezposelnimi delavci. Reveži brez centa v žepu so primorani na najgroznejši način iti na pot za — delom, nakar so izposlavljeni vsak trenotek nesreči in smrti.

Taka žrtva brezposelnosti je tudi rojak Viktor Drobntina, 19letni mladenič in pek po poklicu, doma iz Ljubljane. 15. feb. so ga našli mrtvega na tiru Lake Shore & Southern železnice blizu Chestertona, Ind. Imel je globoko rano na glavi in hudo razmazarjen obraz. Kako je revež storil smrt, to nam je zagonetka. Vlak ga ni povozil, kajti razen glave je ostali život nepokodovan. Najbrž je mogel odleteti iz kare na tla ali ga je pa železniški čuvaj — to eni z gotovostjo trdijo — ubil, ker se mu morda Drobntina ni hotel pokoriti in zapustiti vlaka. Njegovo truplo zdaj leži pri enem pogrebniku v Chester-tonu, Ind., in čaka pogreba.

Po poročilu chikaških sodrugov, kteri so ga poznali nam je o Drobntini znano sledeče: Viktor Drobntina je stanoval v Chicagu. Ker tukaj ni mogel dobiti dela in je bil naravno tudi brez denarja, odločil se je, da gre iz Chicaga kam drugam poskusiti srečo. Izbral si je za ono pot, ktere se posluži na tisoče in tisoče brezposelnih revežev, pot po tovornih karah. Kakor pa plača marsikteri trpin tako drzno pot s svojim življenjem, tako jo je plačal tudi rojak Drobntina.

Ker pokojnik nima nikogar svojih ljudi, skrbeli bodejo chikaški sodrug, da se nabere svota, ktero zahteva pogrebnik, in se ga dostojno pokopje.

REVEŽ SI JE ŽELEL JEČE.

20. t. m. je v Bostonu stal pred sodnikom brezposlec James P. Ham. Obdolžen je bil, da je razbil veliko stekleno okno neke prodajalnice. Sodnik je mislil, da ima pred sabo blaznega, toda oči so mu rasle, ko mu je obtožene hladnokrvno povedal sledeče: "Jaz sem bil lačen, sodnik. Nisim kaj jesti niti kje spati, zato sem vrzel kos železa v okno, da zamorem priti v ječo, kjer bom jedel in spal."

"Deset dni", — bil je sodnikov odgovor.

ROOSEVELT SPET KANDIDAT?

Eden washingtonski list poroča z dne 20. feb., da se je en bivši član predsednikovega kabineta izrazil v vplivni družbi, da bode Roosevelt spet predsedniški kandidat. "Jaz vas zagotavljam", dejal je ta, "da Roosevelt ne samo pričakuje, temveč trdno veruje, da bode na republikarški zbornicevi, ki se vrši junija v Chicagu, nominiran kandidatom."

Hm! Republikanci dobro igrajo svoj trik!

KAKO SE PREŽIVE PROLE TARSKI OTROCI.

V Kewanee, Ill., so minoli četrtek zjutraj našli dva poljska dečka, v starosti 5 in 7 let, ko sta na stranski ulici (alley) brskala v zaboji za smetje in hlastno jedla mesnate in krušne odpadke. Duncan McBeeth, kteri je prvi opazil dečka, je imel dosti opraviti predno ju je odstranil od "undiscreable" zajutke. Končno je odpeljal lačni sirotici k nekemu Jack Stephensu, ki je socialist, in ta je dečka nasitil.

Zdaj naj pa še pride kak umazani kapitalistični plakat, kakor je newyorški "Narodni list" in bobna v svet, da je to dežela prosperitete! Oh, pojditte se k vragu solit z vašo prosperiteto!

UBOGI ROCKEFELLER!

Standard Oil Co. je razglasila \$14,750,000 trimesčne dividende, ktera se izplača delničarjem 14. marca. Toda D. R. Rockefeller, kteri lastuje 25% vseh delnic, dobi 1 to svote \$3,750,000. Dividenda od delnice znaša \$15 za tri mesece.

Oljev trust je izplačal zadnjega polleta \$25,000,000 dividende. Petnajst kapitalistov ima 90% vseh delnic in teh petnajst mož je dobilo zadnjih deset let \$389,000,000 dividende. Od te svote je prejel sam Rockefeller \$117,000,000.

Sirota Rockefeller torej "zapravi" vsak mesec en milijon dolarjev! Ni čuda če potem nad milijon ameriških delavcev gladuje in se potepa brez dela. Da, da, Amerika ima dovolj denarja! — toda ta "Amerika" je Rockefeller!

SPET NOVA KLOFUTA ORGANIZIRANEMU DELAVSTVU.

Izpuliti mu hočejo sadnje orožje.

Državno nadsoščje v Illinoisu je zadnji teden razsodilo, da je "unfair list" delavskih organizacij ravno tako kriminalen kakor bojkot, vsled tega se ga delavci ne smejo posluževati. Povod tej razsodbi je dala pravda med John E. in T. Wilson-om, lastnikoma velike konjunske v Sparti, Ill., in ondodno unijo voznikov. Wilsona sta tožila organizirane voznike, da so jima napravili veliko škodo na businessu, ker so ju dajali na "unfair list".

Nadalje je isto nadsoščje razglasilo, da je takisto kriminalno imeti "pickete" ob času štrajka. Štrajkarji, ki so doslej imeli "pickete" ali posebne čuvaje v bližini tvornice ali rudnika, ne bodo več smeli tega storiti, kajti to je v napotje — skabom.

Bodo li se smeli delavci v bodoče še organizirati?!

DENARJE V STARO DOMOVINO

POŠILJAMO:

za \$ 10.35		50 kron
za \$ 20.45		100 kron
za \$ 30.60		150 kron
za \$ 40.80		200 kron
za \$ 50.95		250 kron
za \$ 61.10		300 kron
za \$ 71.25		350 kron
za \$ 81.40		400 kron
za \$ 91.55		450 kron
za \$ 101.70		500 kron

Polstacija je vrlita pri teh svotah. Dosega se zadnja svota popolnoma izplačajo brez vsake odloške.

Nale denarne politizaje izplačajo s kr. politni hranilni urad v 11. do 13. dneha.

Denarje nam poslati je najprej potrebno do \$25.00 v gotovini in priporočeni ali registriranem pismu, večje zneske po Domestic Postal Money Order ali pa New York Bank Draft.

Frank Sakser Co.,
99 Greenwich St., New York
6104 St. Clair Ave., N. E.
Cleveland, Ohio.

"PROLETAREC."

LIST ZA INTERESE DELAVSKOGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Narodna: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropu \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Oplate po dogovoru. Pri izposojenju številke se poleg novega naznaka tudi STARI naznaki.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY, by South Slavic Workers' Publishing Company, Chicago, Ill.

JOHN GRUBIC, President; JOHN PERIC, Secretary; ANTON PARRIS, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year. ADVERTISING RATES ON REQUEST.

NARLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC", 587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

231

ZAKAJ SEM SOCIALIST?

Sem socialist, ker se zavedam svojega razrednega proletarskega stališa. Sem socialist, ker imam v sebi egoistično prirodno željo: poboljšati si svoje stališče. Sem socialist, ker vidim da moram svojo izobrazbo prodati kot blago, samo da morem z rodbino živeti. Sem pa eden izmed maledgega številca izobraženih proletarcev, ki imajo pri prodajanju svoje izobrazbe to srečo, da niso sami s seboj v nasprotju, ki morejo govoriti in pisati kakor mislijo, ki se, kratko rečeno, ne potrebujejo duševno prostituirati.

Sem socialist, ker zadržuje moja gospodarska odvisnost v kapitalistični družbi popolni razvitek moje osebnosti; ker prepušča moje najlepše talente giniti; ker mi brani vršiti to, kar bi vršiti mogel, če čimur se čutim v notranjosti svoji poklican; ker sem pod tem tlakom zelo često nesrečen; kajti vem, da more meni, proletar, ki nima nič drugega kot delavsko silo, edino socialistična družba dati ki moji sreči potrebno gospodarsko neodvisnost.

Sem socialist, ker vem, da se godi ogromni večini ljudstva prav tako kakor meni in ker ta zavest tvori čut lastne mi nezadovoljnosti še tesnejšim. Videti hočem svoje sbrate veseliti se v zavedanju duševne svobode, potem se bom mogel še sam veseliti. Sem sobičen, nič drugega.

Sem socialist, ker mi današnja družba za nobenih okolištin ne more dati poročstva za dostojno človeško življenje. Sem socialist, ker ne vem, kakšni usodi korakam nasproti, če zbolim, če postanem nezmožen za delo, nezmožen za konkurenco na delavnem trgu. Sem socialist, ker vem, da se imam zahvaliti le slučajnemu ugodnemu zapletku okoliščin za moj današnji položaj, ki me varuje bode in gmotnih nedostatkov, in da, če izgubim to službo, morem zopet okusiti proletarsko bedo v njenem najbolj kričečem temelju.

Sem socialist, ker mi pripravljajo skrb za lastno bodočnost marksist, katero nemirno uro, mnogo vzemirjenja nočnega mira. Sem socialist, ker mi tako zapovedujejo moji gmotni zajmi. Sem socialist, ker vem, da se muči velika večina mojih sobratov, če tudi ne s temi samimi skrbmi sedanosti in prihodnosti kakor jaz, pa še z mnogo večjimi in hujšimi.

Sem socialist, ker misli na te skrbi mojih sobratov še večja moje lastne skrbi, ker me vzemirjajo v uživanju sedanosti,

DELAVCI!

Denar ni zgubljen.

Kupite "stock" Jugoslovenske Delavske Tiskovne Družbe in postanite lastniki edinega slovenskega delavskega tednika v Ameriki. Delnica stane \$10. Plača se lahko v dveh obrokih po \$5. Pišite za pojasnila.

Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba

587 So. Center Ave. Chicago, Ill.

pri jedi, pijači, v spanju, pri družabnih zabavah in veseljih. Sem socialist, ker mi prečesto, kadar se posadim k mizi, misli na one milijone sobratov, ki nimajo ničesar jesti, ali, ki nimajo nič poštenega dejati v usta, odvzemajo veselje do jedi in mi ne dovolijo jesti s pravim povžitkom.

Sem socialist, ker mi često, ko zvečer ležem v mehko posteljo, pod spanje misel, da je bresčevila ljudskih bitij, mojih bratov in sester, ki nimajo, kam bi gloslo položili, ki vedno prosijo za delo, kruh in prenočišče; prečesto morajo bloditi preganjeni od naščevanih psov v raztrganih capah, v burji, dežju in snegu, od hise k hiši, od tovarne k tovarni, od mesta k mestu, iz ene dežele v drugo ... Ta misel na te nesrečne sbrate vznemirja moje življenje in moj mir.

Sem socialist, ker ljubim svojo leno in otroke, kajti ne vem, kakšna usoda jih čaka v ti kapitalistični družbi, ko me ne bo več, ali, ko bom brez posla vsled dolge bolezni ali česa drugega.

Sem socialist, ker vem, da je na milijone soprogov in očetov v prav takih skrbih o usodi svojih dragih kakor sem jaz, in ker prav zato postaja ta težja, ki leži na meni, še težja. Sem socialist, ker vem, da nima prava zaslugi v človeški družbi vseh, ampak le zaničevalno štreberstvo; da nisoj zvonice v umetnosti, vedi, slovstvu prav čisto prazne glave, izemalce; da so prodajni politiki v mestnih in izbornih službah, medtem ko so ljudje mnogobojnih talentov, ki morejo v svoji stroki izvršiti mnogo dobrega, odganjani, zatlačevani in morajo chromiti ali pa v bedi poginiti.

Sem socialist, ker vidim, da prihajajo v gospodarskem in družabnem življenju čisto največji bedaki, najbrezvestnejši lumpi, najkratejši izkoriščevalci k velikemu premoženju in k največjim družabnim dostojanstvom, medtem ko je mož plemenitega sra, razumni in značajni mož, ki se ne da zvabiti v laž, k goljufiji in zločinu, skoro vedno izdan bedi in potom tega družabnemu zaničevanju.

Sem socialist, ker vidim, kako korumpira kapitalizem čim dalje bolj s svojim naraščajočim razvojem vse javno življenje, umetnost, vedo, pravištvo, politiko, knjižno in novinarsko literaturo in postaja na ta način iz vretena kulture, katerim je nekaj bil, njena savorn.

Sem socialist, ker sem pozorno študiral socialno vprašanje, pa tako pridno, kakor sem bil, in ker sem potom svojega učenja in premišljanja prišel k temu neomejenemu prepričanju, da more goji navedena gmotna in duševna beda posameznikov in cele mase odstranjena biti le z odstranitvijo kapitalističnega proizvodnega sistema.

Sem socialist, ker nič drugega ne morem biti; ker bi bil z ozirom na proletarsko razredno zavest, na svoje slušnost in svoje poznanje bedna, ničevna kreatura, ako bi se z vso silo, kolikor je imam, ne trudil za razširitev socializma in s tem za gmotno in duševno osvoboditev svojih sobratov.

E. Liess.

W. T. MILLS — IZKLJUČEN IZ SOCIALISTIČNE STRANKE.

Piše Ivan Šolar.

Chicagoške socialiste in rojake drugod po Ameriki, kateri so poznali Walter Thomas Millsa, bode gotovo zanimalo slišati o velikih (!) zaslugah tega človeka, ki jih v enem letu nemurnega (!) dela dosegel v Seattle, Wash. Mills, nazvan tudi "mali gigant" se je s takim veseljem in simpatijami lotil — ne dela za socializem! — socializma, da je "dodelal" že v enem letu v Seattle in zdaj mora poskusiti svojo srečo kje drugje.

V Seattle je prišel Mills meseca marca m. l. Imel je lepe (!) načrte in upal je, da mu tu ne bo zmanjkalo dela čeprav slučajno pride kakšna kriza, in da bode "posocializiral" ne samo delavce temveč tudi — kapitaliste. Prvo njegovo delo je bilo, da je najel "Socialist Tempel" na svojo roko kar za celo leto za nedeljska večerna predavanja. To dvorano so rabili seattlski socialisti že več let za seje, shode in predavanja; pri predavanju so se govorniki navadno menjali skoro vsako nedeljo. To je bil Millsov prvi samopašen nastop, kajti s tem je izpodrinil vse druge govornike iz tega prostora — in zagotovil besedo le samemu sebi. Socialisti, svobododomelci in tudi največji radikalec se pa tudi naveličajo vedno poslušati samo enega govornika, pa naj bode ta "veliki" ali "mali gigant". In to se je pokazalo tudi pri Millsu. Ljudstvo, ki si želi vedno novih in dobrih moči — in teh nam tudi ne manjka — je kmalo obračalo Millsa na bedet. Najeli smo drugo

dvorano, kjer je predavalo več govornikov. Dočim se je Millsa vo slušateljstvo manjšalo vsak dan, rasla je udeležba vedno bolj v naši dvorani, skoro vsako nedeljo je bila napolnjena do zadnjega kotička. Ljudstvo je pokazalo, da na mara vsiljivih voditeljev.

Ker so bili obiskovalci vedno redkejši in je bilo treba plačati najemnino od dvorane, takrat je spoznal Mills, da je prekratek — mož je štiri čevlje in štiri palec visok — z drobižem. Da zasluži nekaj tolarjev za "potrebščine", šel je v British Columbijsko agitrat med ondote socialiste za kandidate, ktere je postavila lažnjiva "Labor Party". "No, "gigant" je imel tudi pri tem delu smolo. Socialisti v Vancouveru so ga posadili na cesto.

Mimogrede naj omenim še nekaj, ki jasno dokazuje, kak junak in značajnejši je Mills. Meseca junija m. l. napovedala je znana anarhistinja Emma Goldman, da bode na svojem potovanju javno predavala tudi v Seattle. V času, ko se je mudila Emma v anarhistični koloniji "Home" (Lake Bay, Wash.) naznanjali so že seattlski dnevniki, — seveda po posredovanju Millsa — da bode on (Mills) javno debatiral z Goldmanovo na njenem shodu. Mills je hotel s tem pokazati, da je on edini reprezentant socialistične stranke v Seattle in da edino on zamore posegati v socialna vprašanja. Ms. Goldman je res prišla v Seattle in tri večere zaporedoma napolnila "Socialist Temple" s poslušalci. Takoj prvi večer je Emma pred zaključkom svojega govora pozvala vse one, kateri hočejo ž njo debatirati. Poslušalci so molčali, kajti na njen govor o krivičnih zakonih in vladah se ni hotel nihče spuščati v polemiko.

Molčali so in čakali, da se oglasi — Mills. Naš "gigant" bi bil gotovo ostal doma, ko bi bil vedel, da ga bode ljudstvo javno pozivalo na njegovo obljubo. Ker se ni hotel oglašati sam, prišel so navzoči klicati na glas: Mills, Mills, kje je Mills? Jako nerad, a je vendar počasi vstal s sedeža in šel ves zamisljen na govorniško mesto.

"Jaz ne verujem v anarhistične ideje" so bile njegove prve besede. "Ktere pa?" vprašala ga je takoj Emma, ki je sedela komaj par korakov od njega.

Vsako je lahko opazil, da se je čutil Mills isti hipce dvakrat manjši kakor je v resnici. Ni mogel odgovoriti Goldmanovi, marveč zasuka je besedo in povedal — kar že ve vsak socialist — da se moramo poslužiti voličev in voliti socialiste v zakonodaje. Pri tem si je menda mislil: "Izvolite mene." In ko je to povedal, šel je ves srecen, da je rešen stiske, nazaj na svoj sedež — ob velikem razočaranju poslušalcev. Na drugem in tretjem shodu so pa drugi debatirali z Goldmanovo; Millsa ni bilo več blizo.

Tako je žel Mills blamažo za blamažo. Radi blamaže, ktero je imel v British Columbijski, imela je krajevna socialistična stranka z njim veliko sitnosti in pravde. Izgubila je celo charter.

Nato sta pa dve tretjini krajevnih klubov v državi Washington glasovali, da se W. T. Mills vsled izdajstva socialističnih načel v Victoria, B. C., izključi iz stranke Seattle klub je dobil charter na novo in tako pomladil svoj obstoj Mills je pa s kopico svojih pristavec ostal izven stranke in plačeval mesečne prispevke na stari charter do 3. t. m. ko je hotel njegova stranka postaviti kandidate v mestnih volitvah, ki se vrše prihodnji mesec. Tedaj so pa zvedeli, da nimajo pravice do kandidature, ker niso v mednarodni socialistični stranki. Mills, boječ se, da zopet obogati za eno blamažo, se je nazadnje izognil vsemu s tem, da je pobeignil v državo Oregon.

Po Millsovem odhodu so njegovi pristajali organizirali novo stranko z imenom "Socialist Workers' Party" (!) in postavili kandidate za volilni boj. Poleg teh ima svoje kandidate "Socialist Labor Party", kakor tudi prava mednarodna socialistična stranka. Ali smemo na tak način pričakovati kak uspeh pri volitvah?

Mills je, predno je doigral v Seattle, dvakrat premenil dvorane za svoje shode, toda ljudstvo se ni dalo več vleči. Na kako zvit način je fvil poslušalec, o tem je že pisal "Proletarec" v svoji 15. št. na prvi strani. Mills je imel list "Saturday Evening Tribune". Ustanovil ga je takoj prišel v Seattle in sicer s svojimi privrženci kot delniško podjetje. Pri tem listu je zdaj pustil \$1500 dolga. Z denarjem, ki je prihajal na list, je založil neko svojo knjigo "Struggle for Existence." Za časa, ko so se borili socialisti na ulicah za svobodo govora, izjavil je Mills, da je bedastoča — lajati izza voglov. Kmalom na to

PROLETAREC

POZOR SLOVENCIM!

ZOPET VESELICA!

Pripravite se na veliko zabavo, ktero priredi

SLOV. DEL. PEVSKI SBOR "OREL"

v nedeljo (1. marca) popoldne in zvečer

v mali dvorani g. Fr. Mladiča, 587 So. Center Ave.

VSTOPNINA PROSTA.

NA VSPOREDJE JE PETJE.

Potreba izvrstna. Za dobro zabavo gotovo preskrbi "Orel".

K mnogobrojni udeležbi vati ODBOR.

je pa sam priredil poulični shod — z dovoljenjem župana, da se je ognil aretaciji.

Veliko grehov bi se dalo še naštet, toda — mislim — to zadostuje dovolj, da lahko vsakdo spozna sebičnega, koristolovca in izdajalca stranke, kakor je bil W. T. Mills.

ZASLUŽENI FIASKO "PRIJATELJA" HRVATSKEGA DELAVSTVA.

Bratskemu listu "Radnički Straži" poročajo iz New Yorka c nezasičanem fiasku, ki ga je doživel italijansko-hrvatski kapitalist, častilakomež in laži-prijatelj hrvatskega delavstva v Ameriki, Frank Zotti. Ta "odrešenih" hrvatskega delavca, ki vedno toči binavske solze nad radnikom v svojem reklamem plakatu "Narodni List", si je izmislil nov načrt, kako bi lažje izkoristil hrvatske mezdne sužnje. Začel je organizirati hrvatske delavce v New Yorku in nekako "Amerikansko-balkansko asociacijo" z namišljenim namenom, preiskrhetiti dela (!) brezposleem. Dne 9. feb. je bil ustanovni shod te "delavske organizacije"; vdeležilo se ga je par sto Hrvatov in Srbov. Zotti je s farbarijo, ktero on dobro razume, dosegel, da je bil izvoljen začasnim predsednikom asociacije in v ostali odbor so bili voljeni sami njegovi vslužbenici.

16. februarja t. j. teden pozneje je bil drugi tak shod. Vdeležba je bila šeer manja kakor na prvem shodu, toda prišlo je več zavednih delavcev, zlasti s drugod od srbske socialistične stranke. Zotti je privedel sabo na ta shod tri reporterje angleških dnevnikov, ktere je nafarijal, da ima shod politično lice. Častilakomež hanka je hotel da bi trobili v svet tudi angleški dnevniki, kako on politično organizuje Hrvate. Toda ravno tega dne je doživel Zotti neljubo ponažanje in grd fiasco, ktereja je po vsej pravici zaslužil. Zavedni hrvatski in srbski delavci so čitali Zottiju, da njegovo organiziranje je le nov način okoriščanja samega sebe. Sodr. Ivan Pačev od srbske "Radničke Borbe" mu je glasno zaklical, da je "Amerikansko-balkanska asociacija" humbug in da delavci ne marajo takega organizatorja kot je Zotti. Delavci naj zaupajo le samim sebi, sami naj se organizujejo! Nato je vstal neki Bolgar in ravno to povedal v angleškem jeziku, tako da so razumeli tudi angleški reporterji.

Zotti je postal bled kot mrlič. Prišel je divjati proti svojim razkrinkovalcem in z njim vred je divjala cela banda njegovih traptavov. Na dnevni red je prišlo: vpitje, kletve in — tepež. Poročevalce "Radničke Straže" piše da je sam Zotti slekel suknjo, zavil rokave in klical v boj svoje nasprotnike. Po naročilu Francisa so nato prišli policaji v dvorano in — vrgli ven vsega, ki je kaj govoril proti Zottiju.

Tedaj je nastala prava revolucija. Proti bankirju so se dvigali grozeče pesti in ne baš ljubi primki so mu leteli od vseh strani na ušesa. Zotti je bil poražen. S shodom ni bilo več nič. Zotti se je naglo po svojih petolizniških ponovno proklamiral predsednikom "organizacije" in shod je bil končan. Eviva Franceseo!!!!

Kolikor je nam znano iz poročila newyorskoga dopisnika "Radnički Straži", nima novopečena "Amerikansko-balkanska asociacija" niti najmanjšega stika z delavskimi organizacijami. Zotti, kteri "organizuje" kar na svojo pest, hoče torej imeti organizacijo skabov, ali pa — kar je še lepše — pripravila tla za republikanske glasove, kteri bode treba pri bližajočih se volitvah.

Kapitalistične stranke seveda rade plačajo tako delo! In taki humbugarji naj bi vodili izmaganje in zatirano hrvatsko delavstvo?

*) O tem dogodku sledi natančno poročilo v prihodnji številki "Radničke Straže."

Proletarci, agitirajte za "Proletarca", edini slovenski socialistični list v Ameriki.

DOPISI.

Johnstown, Pa., 15 feb. — Cenjeni sodrug urednik! Sprejmi v "Proletarca" mali dopis iz našega kraja. Opisati hočem položaj tukajšnjih trpinov delavcev, kteri so zmešani iz mnogih narodnosti.

Tukaj si večinoma služijo svoj kruh v tovarnah za železo in po premogovih rovi, kteri je dosti v tej okolici. Ti rovi pa ravno zdaj slabo poslujejo in v nekterih sploh počiva delo. Slovencev nas je v tej okolici okrog en tisoč; delajo večinoma v premogokopih, le malo jih dela v tovarnah ali se peča s kako drugo rečjo.

Splošen delavski položaj je prav slab. O kakšni delavski organizaciji še govora ni. Nekaj let je že tega, kar so se začeli organizirati premogarji iz posameznih rofov, ali brez uspeha. Lastniki rofov niso hoteli pripoznati uniže nako so zavedni delavci zastavali. Stavko so po dobili prvi, kajti najeli so stavkoke — med tem se ni manjkalo tudi Slovencev! — in ti so pomogli zrobiti štrajk in s tem uničili prvi pojav organizacije razredno-zavednih delavcev.

Tako smo, tukajšnji delavci, zdaj izročeni na milost in nemilost našim delodajalcem in njih delovodjem, ki postopajo z nami, kakor se jim poljubi. Če kdo oporeka ali se pritožuje, dobi pa odgovor: vzemi svoje orodje in — pojdi, saj imamo drugih dovolj. Zadržje je tudi resnica. (Delavec, zlasti kteri ima boljše delo, ga lahko izgubi za prazen nič.

Sotrpini, delavci, kedaj se vam odpro oči, da spoznate moč organizacije in znate ceniti njeno vrednost? Organizacija je, ktera se bode zavzela za te, o delavce, kapitalizem, kapitalistom, da si t delavce človek, ne pa neumna živina! Zdržujemo se torej, zavedajmo se svojega razreda!

Delavci, sotrpini, pristopajte k socialistični stranki, stranki, ktera zastopa vas in celi proletarijat. Berite, podpirajte in razširjajte socialistične liste! Zlasti vam priporočam list "Proletarec", ki je glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze. Priporočam vam tudi naš socialistični klub, ktereja so razrednozavedni rojaki ustanovili pred tremi meseci v Cornemaugh, Pa., in ktereja je Jug. Soc. Zveza sprejela pod svoje okrilje.

Klub lepo napreduje. Rojaki, delavci, sledite nam; nastopimo skupno proti našim izkoriščevalcem. Podajmo si roke in korakajmo združeno pod praporjem socializma. Vsi predsedki naj zgrinejo: naše geslo bode: enakost bratstvo in svoboda!!

S socialističnim pozdravom
Fr. Podboj.

Seattle, Wash., 16. feb. — "What's the matter with the police?" vprašujejo začudenemu rmeni dnevniki, ko se dogaja letošnji zimo toliko ropov, umorov in samomurbov v Seattle in drugod.

Mi se ne čudimo temu, kajti uverjeni smo, da se bodo ponavljali zločini toliko časa dokler bode stal ta proizvodni sistem, prevladoval kapitalistični trik in dokler bode brezposelnost v toliki meri. Ves ta čas bode policija brez moči in nadaljevali se bodejo ropi, umori in samomori. Kapitalizem je vzrok; kapitalizem je ropar in morilec.

15. t. m. je bil eden unijski premogar iz Wilkeson, Wash., kaznovan na \$25 globe, ker je štrajkolomec imenoval — skabe. Amerikanska "justica" bi menda rada videla, da bi pošteti delavci hvalili skabe. Škandal!

Lastniki zlatokopov v Tanana, Alaska, so odprli svojo posredovalnico za skabe v Seattle. Njih namen je, importirati 5000 delavcev v Alaska, torej 3000 več kot se jih potrebuje. Štrajkolomec mora vožnjo, ktera stane \$70, sami plačati. Vsled tega bodejo transportne družbe napravile lep dobiček, a kapitalisti v Tanana bodejo pa, ako se jim posreči zva-bit dovolj delavcev uja, lahko znižali plačo za polovico, kajti reveži, ki pridejo v Alaska bodo morali delati za vsako plačo. Re-veži imajo jedva dovolj čenarja,

Fr. Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

PODRUŽNICA

6104 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, O.

Oficijelno zastopništvo vseh parobrodskih družb.

Priporočam se Slovencev in Hrvatov o pritiki potovanja v staro domovino, ali ako žele koga sem vzeti — v prodajo parobrodskih listkov po najnižji ceni.

Železniške listke za vse kraje v Zjedin. državah in Evropi

Pošilja najceneje in najhitreje denar v staro domovino, bodisi zasebnim strankam, posojilnicam ali v ktero koli svrho.

Vsak slovenski potnik naj pazi, da pride na številko

109 GREENWICH STREET

in nikamor drugam ter naj se prej dobro prepriča, ako je na pravem prostoru, predno se da pogovoriti, da komu vroča denar v mnenju, da ima opraviti z nami.

SLOVENCEM IN HRVATOM

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovšem kroju. Unijsko delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spada v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledite si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS - TAILORS
598-600 BLUE ISLAND AVE.

GOSTILNA, dobro in vedno prešimi pijačami, unijskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane za društvene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladich

587 So. Center Ave. Chicago, Ill.

da pridejo v Alaska. Ti skači, obžalovanja vredni neumni ljudje, bodo prišli v roke izkoriščevalcem, kakošnih morla ai ni povsju zemlji. Uboga, nevedna delavska para!

Napredni anarhisti ustanavljajo že svojo drugo kolonijo v državi Washington. Njih prva naselbina "Home", ktero so ustanovili še pred dvanajstimi leti 15 milj severno od Tacoma, jim ne zadostuje več. Kolonija baje ni dovolj obsežna za vedno rastoče naseljevanje radikalnih mislecev. V naselbini "Home" živi okrog 200 oseb obojega spola, ki prezirajo vse obstoječe zakone. Imajo svojo dvorano in tiskarno, kjer se tiska njih list "The Demonstrator"; konjija je inkorporirana. Ti ljudje žive popolnoma zadovoljno, svobodno, po naravnih principih neodvisni od modernega abotizma. Nova kolonija se bode lahajala 2 milj vzhodno od meje Seattle; 2 milj široko jezero "Lake Washington" jo bode ločilo od našega mesta. Okolica je zeleprizajna; zemlja rodovitna za pšjedstvo in živinorejo, s čemr se bodo ukvarjali napredni kovi narave.

Vlada seattskega tirana, župana Moore-jese bliza h koncu. Socialisti sicerletoš še ne bode mo imeti več, ker smo na žalost razdeljeni tri stranke tudi na glasovnicni,ampak izvoljen bode najbrž republikanec za župana. Ta je pa obljubil, da bode čeval svojo govora na ulici (!) in dal pošto za vsacega razen morib. Volitve se vrše 3. marca.

Po svoji si lopovski navaži je naš tirazadni teden spet vrgel štiri saliste — med temi tudi eno ženo — v "črno luknjo", smesta bastijo. Dobro tek mu!

DRUGI STVARI.

Pravijo, da bil uspeh Napoleona I. odprl od njegove velike pozornosti detajlov ali drobnih stvari ravno tako je bil njegov padec odvisen od teh, ko je iste prezrsko študirale življenje različnih mož in žena, našli bodetep. Ali jim nečeta slediti? Vite, da je mnogo življenj izgnanih vsled zamerjenja boi. Izgubo apetita, utrujenost i rudi prezremo; mislimo si, bode to ravno tako hitro odšlo or je prišlo. Večkrat se pa smo in iščemo po-

I. STRAUB
URAR
336 W. 18th St., Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verižic, prstanov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstno popravila v tej stroki po zelo nizki ceni. Obiščite ga!

SVOJO FINO OPRAVLJENO BRIVNICO

priporočam vsem bratom Slovencev.

JOHN HORVAT
610 Center Ave., Chicago, Ill.

Slovenski in hrvatski lasnjiki na razpolago.

Sodrugli širite "Proletarca"!

GOSPODINJE POZOR

Najboljše, najfinejše in okusnejše meso prodaja po najnižji ceni slovenski mesar

MIHA LACKOVIC

376 W. 18. Street Chicago
Klobase in šunkice pošiljam tudi izven Chicago proti C. O. D. podvzetju, akore naroči 25 funtov.
Pisite v enik v slovenskem jeziku. Za Chicago in okolico je moj zastopnik — JANEZ TRŠKAN.

M. Lacković in Fr. Smetko,

378 W. 18. Street Chicago
moderno opremljena slovenska trgovina z jestvinami (grocerija.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd, sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj. Na zahtevo razvažam blago tud na dom, za kar nič ne računim.

Stranka.

Od gl. odbora Jugoslov. Soc. Zveze.

Glavni odbor Jugoslovske Socijalistične Zveze je na svoji redni seji dne 15. feb. 1908 sprejel sledečo resolucijo:

Jugoslovska Socijalistična Zveza priznava se do danes samo dva jugoslovska socijalistična lista v Ameriki in sicer: "Proletar" za Slovence in "Radniško Strmo" za Hrvate. Edino ta dva lista sta do danes faktično v rokah slovenskega in hrvatskega proletariata v Ameriki.

Vred tega je dolžnost vsakega člana, da podpira in razširja ta dva lista kot branika delavskih pravic in svobode.

Frank Lisjak, John Petrič, tajnik.

Klubi na delo!

Socijalističnim klubom, spadajočim k Jugoslovske Soc. Zvezi, pripada, da v primerem članov, recimo ob nedeljah, sklicujejo javne shode, kamor naj povabijo rojake svoje naselbine. Na takih shodih naj bi se razpravljalo 1.) o gospodarski krizi in nje izvori; 2.) o lokalnih razmerah med delom in kapitalom; 3.) o pomenu socializma za delavski razred; 4.) o ženski politični organizaciji; 5.) koga bomo volili v jeseni; 6.) o vzgoji otrok, da zapustimo dobre potomce in borimo se za pravice produktivnih stanov itd. itd.

Za pojasnila in pripomočke za take in enake razprave naj se klubi obrnejo direktno na osrednji odbor Zveze ali pa na uredništvo "Proletar" v Chicago.

Na dela sodrugi! Polje je bogato in plodno; škoda da bi zanemarjali zlati čas.

John Petrič, gl. tajnik.

Klub šte. 10.

Nov slovenski socijalistični klub so ustanovili zavedni delavci v Aurora, Ill. Klub ima osem članov. Predsednikom je izvoljen sodr. Louis Rudman, finančnim in korespondenčnim tajnikom pa sodr. Frank Praprotnik. Redne mesečne seje se bodo vršile vsa tretjo nedeljo v prostorih sodr. Jožeta Kolence 586 N. Broadway st. Jugoslovska Socijalistična Zveza je sprejela novi klub pod svoje okrilje kot šte. 10.

Zavedni zasedni sodrugi!

Ženski socijalistični klub

"Proletarka".

Sodruginje pri novoustanovitvenem socijalističnem klubu "Proletarka" so na svoji drugi seji dne 23. t. m. izvolile sledeči stalni odbor:

Berta Prešern, predsednica; Mary Grilee, tajnica-blagaj; Angela Horvat, zapisničarka; Agnes Grilee, organizatorica.

Nadzornice:

Ana Križanič, Uršula Košnik, Mary Jesih.

Redne seje se vrše vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v prostorih sodr. Mladica, 587 So. Center Ave.

Sodruginje so se tudi odzvale novobitni socijalističnega kluba št. 1, da se vdeležijo skupne spominjske slavnosti petindvajsetletnice Karla Marksove smrti in paške Komune, ki bo 14. marca.

Na novo je pristopilo 10 sodrugov, tako da sedaj šteje klub "Proletarka" 20 članic.

"Daily Socialist" o našem delu.

"Chicago Daily Socialist" angleški socijalistični dnevnik, piše zadnji četrtlet o socijalističnem gibanju med ameriški Slovenci sledeče:

"Slovenci na delu. — Socijalistično gibanje se rapidno širi v vseh jezikih. Slovenci se organizirajo rapidno in njih organizacija raste. En najznamenitejši pojavov njih organizacije je slovenski ženski socijalistični klub, ki se je ustanovil 16. feb. z desetinimi članicami. Nahaja se v 10. yardi in njegove začasne urednice so: Mrs. Berta Prešern, predsednica; Mrs. Mary Grilee, tajnica. Klub se imenuje "Proletarka".

Da socializem tako raste med Slovenci, pripomogel je k temu največ njih tedenski ("Daily Socialist") piše po pomoti mesečni list "Proletar". Slovenci imajo osem socijalističnih klubov v raznih krajih Amerike."

Razne vesti iz stranke.

Nov angleški socijalistični dnevnik prične izhajati s 1. marcem v New Yorku. List se imenuje "The Daily Call."

Iz letnega poročila za 1907 glavna tajnika ameriške socijalistične stranke, sodr. Barnes, pomemamo, da so člani stranke v minoletem letu skupno vplačali \$17.763.45 članarine. Knjig in brošur je prodajalo 11.441.06. Skupni

strankini dohodki v 1907 znašajo \$34.216.40; stroški \$32.650.93. Preostanek 1. jan. 1908 je bil torej \$5.537.47. Stranka je organizirana v štiridesetih državah in teritorijih in ima nad 2000 krajevnih klubov, ki tvorijo okrog 40.000 članov.

— Socialisti v Kenmore, novoustanovitvenemu mestu blizu Aurora, O., so postali tako močni, da sta se proti njim združili republikanska in demokratska stranka v novo "Citizens Party" za bližajoče se mestne volitve.

— Robert Buech, socijalistični alderman v Milwaukee, Wis., se je izjavil na svojem obisku v Chicagu, da milvaški socijalisti imajo lepo priliko zmagati v spomladanskih mestnih volitvah in izvoliti svojega mayorja.

— Socialisti v Erie, Pa., so pri mestnih volitvah zadnji tork dobili 896 glasov. Lansko leto so imeli 500 glasov, torej so v enem letu napredovali za 396 glasov.

— Socijalistična stranka v Zedinjenih državah je po svojem mednarodnem tajniku, sodr. Morris Hillquitu v New Yorku, poslala na mednarodni osrednji biro v Bruslju natančno poročilo o sedanjih gospodarski krizi v Ameriki in njenih posledicah ter o boju ameriških socialistov za brezposelne delavce.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

— Sodrugi G. T. Fraenkel, tajnik socijalistične stranke za Cook County v Chicagu, je zadnji teden razposlal na vse krajevalne klube posebne rdeče znamke, ktere se oddajajo sodrugom po 35c. Te znamke so posebni strankin assement, s katerim se pokrijejo stroški vožnje delegatov za strankini kongres, ki se vrši v maju. Slovenski sodrugi dobijo te znamke pri tajniku Zveze sodr. John Petriču.

Agitatoričen del.

Razredna zavednost prodira tudi v Aurora, Ill. Sodr. Ivan Grilee, ki je obiskal ondote rojake pred nekaj dnevi, pridobil je štiri nove naročnike na "Proletar". Nabral je tudi primeren svetilo listu v podporo. Pripravili so sledeči:

Albin Praprotnik \$ 50c
Gospa Nežka Kolence 75c
John Praprotnik 75c
Louis Rudman 1.00
Jože Baribak 1.00
Jože Kolence 1.00
Frank Praprotnik 1.00
Alojzij Javornik 25c

Skupaj \$6.25

Zopet nov dokaz, da socijalistično šolstvo odpira oči in stori medne sužnje dobre borilce proti kapitalizmu. Rojak Louis Marolt iz Hibbinga, Minn., nam piše sledeče:

"Po naključju sem dobil v roke list "Proletar", kakoršnega sem se že davno želel. Prečital sem se več praviceželni in resnično ljubni list in spredel, da se bori proti našim tlačiteljem, kapitalistom, ki nas, uboge delavce, tlačijo že toliko let. Z danšnjim dnevom sem Vaš naročnik; pošiljam vam \$1.50. Želim ti, ljubi mi socijalistični delavski "Proletar", obilo vspeha in mnogo dobrih naročnikov."

Sodr. Frank Cuderman, Oregon City, Oreg., pošilja dve celoletni naročnini in 25c listu v podporo s pristavkom, "ker so bombe dobro eksplodirale."

Sodr. Frank Hitti dobro orje ledino med slovenskimi rudarji v Minnesoti. Minoli teden je zopet poslal naročnino za deset novih naročnikov. Da, da, Minnesota se giblje.

Sodrugi Stefan Zabrej v Conemaugh, Pa., pošilja celotne naročnine za dva nova in štiri stare naročnike.

Sodrugi John Kravanja, tajnik slov. socijalističnega kluba št. 2, Glencoe, O., pošilja \$1.80 listu v podporo.

KOZAKI V FILADELFIJI.

Krvavi boji med policaji in brezposelci.

Zadnji četrtlet popoldne vrtili so se krvavi boji v Philadelphiji, Pa., med policaji in brezposelnimi tujezskimi delavci. Brezposelci, 2000 po številu, kateri so bili v večini Italijani in Poljaki, so korakali proti mestni hiši z namenom, da izroče županu petico, v kateri so zahtevali dela. Nosili so več rdečih zastav, ktere so bile črno obrobljene. Ko so prikorakali brezposelci na Broad st., par blokov od mestne hiše, zastavili so jim policaji pot. Policijski načelniki so naglo zbornali skupaj okrog 500 policajev, patrolmanov in drugih uniformiranih hlapcev kapitalizma, kakor hitro so zvedeli, da se bližajo obhodniki.

Nastal je boj. Policajski koliciji so padali po glavah brezposelnih delavcev in v splošni zmešnjavi je dobil mnogi nedolžni gledalec od strani udarec po glavi. Brezposelnim Italijanom je zavrela kri in nekteri so pričeli streljati iz revolverjev na policaje. Sedaj so ustrelili tudi "kozaki" in vnel se je krvav boj na ulicah osem blokov na široko. Boj se končal kmalo s premožjo oborožene policijske sile in brezposelnih delavci so bili razpršeni na vse strani.

Dvajset delavcev je bilo ranjenih in štirinajst aretiranih. Nadalje so bili ranjeni trije policaji in en stranski gledalec.

Tako so ameriški kozaki rešili čast Philadelphije!

BOJ MED "SUHIMI" IN "MOKRIMI".

Dve največji pivovarski družbi v Zedinjenih državah, "The United States Brewer's Ass'n" in "United States Malters Ass'n" sta se združili v boju proti prohibiciji. Ustanovili sta posebni "vojni sklad" in sklenili, da se vodi neizprosen boj proti raznim fanatikom, ki skušajo zapreti salune ob nedeljah in sploh za tretje vse alkoholne pijače.

OD UREDNIŠTVA.

Sodr. I. Š., Seattle, Wash.: Dotično poročilo o novi "delavski politični stranki" je izvirno iz trte. Newyorka Central Federated Union in odobril predloga, da bi se pozvalo organizacijo American Federation of Labor, da ta skliče konvencijo v svrhu ustanovitve nove neodvisne delavske stranke.

Sodr. Frank Cuderman, Oregon City, Oreg., pošilja dve celoletni naročnini in 25c listu v podporo s pristavkom, "ker so bombe dobro eksplodirale."

Sodr. Frank Hitti dobro orje ledino med slovenskimi rudarji v Minnesoti. Minoli teden je zopet poslal naročnino za deset novih naročnikov. Da, da, Minnesota se giblje.

Sodrugi Stefan Zabrej v Conemaugh, Pa., pošilja celotne naročnine za dva nova in štiri stare naročnike.

Sodrugi John Kravanja, tajnik slov. socijalističnega kluba št. 2, Glencoe, O., pošilja \$1.80 listu v podporo.

KOZAKI V FILADELFIJI.

Krvavi boji med policaji in brezposelci.

Zadnji četrtlet popoldne vrtili so se krvavi boji v Philadelphiji, Pa., med policaji in brezposelnimi tujezskimi delavci. Brezposelci, 2000 po številu, kateri so bili v večini Italijani in Poljaki, so korakali proti mestni hiši z namenom, da izroče županu petico, v kateri so zahtevali dela. Nosili so več rdečih zastav, ktere so bile črno obrobljene. Ko so prikorakali brezposelci na Broad st., par blokov od mestne hiše, zastavili so jim policaji pot. Policijski načelniki so naglo zbornali skupaj okrog 500 policajev, patrolmanov in drugih uniformiranih hlapcev kapitalizma, kakor hitro so zvedeli, da se bližajo obhodniki.

Nastal je boj. Policajski koliciji so padali po glavah brezposelnih delavcev in v splošni zmešnjavi je dobil mnogi nedolžni gledalec od strani udarec po glavi. Brezposelnim Italijanom je zavrela kri in nekteri so pričeli streljati iz revolverjev na policaje. Sedaj so ustrelili tudi "kozaki" in vnel se je krvav boj na ulicah osem blokov na široko. Boj se končal kmalo s premožjo oborožene policijske sile in brezposelnih delavci so bili razpršeni na vse strani.

Dvajset delavcev je bilo ranjenih in štirinajst aretiranih. Nadalje so bili ranjeni trije policaji in en stranski gledalec.

Tako so ameriški kozaki rešili čast Philadelphije!

BOJ MED "SUHIMI" IN "MOKRIMI".

Dve največji pivovarski družbi v Zedinjenih državah, "The United States Brewer's Ass'n" in "United States Malters Ass'n" sta se združili v boju proti prohibiciji. Ustanovili sta posebni "vojni sklad" in sklenili, da se vodi neizprosen boj proti raznim fanatikom, ki skušajo zapreti salune ob nedeljah in sploh za tretje vse alkoholne pijače.

OD UREDNIŠTVA.

Sodr. I. Š., Seattle, Wash.: Dotično poročilo o novi "delavski politični stranki" je izvirno iz trte. Newyorka Central Federated Union in odobril predloga, da bi se pozvalo organizacijo American Federation of Labor, da ta skliče konvencijo v svrhu ustanovitve nove neodvisne delavske stranke.

Sodr. Frank Cuderman, Oregon City, Oreg., pošilja dve celoletni naročnini in 25c listu v podporo s pristavkom, "ker so bombe dobro eksplodirale."

Sodr. Frank Hitti dobro orje ledino med slovenskimi rudarji v Minnesoti. Minoli teden je zopet poslal naročnino za deset novih naročnikov. Da, da, Minnesota se giblje.

Sodrugi Stefan Zabrej v Conemaugh, Pa., pošilja celotne naročnine za dva nova in štiri stare naročnike.

Sodrugi John Kravanja, tajnik slov. socijalističnega kluba št. 2, Glencoe, O., pošilja \$1.80 listu v podporo.

KOZAKI V FILADELFIJI.

Krvavi boji med policaji in brezposelci.

Zadnji četrtlet popoldne vrtili so se krvavi boji v Philadelphiji, Pa., med policaji in brezposelnimi tujezskimi delavci. Brezposelci, 2000 po številu, kateri so bili v večini Italijani in Poljaki, so korakali proti mestni hiši z namenom, da izroče županu petico, v kateri so zahtevali dela. Nosili so več rdečih zastav, ktere so bile črno obrobljene. Ko so prikorakali brezposelci na Broad st., par blokov od mestne hiše, zastavili so jim policaji pot. Policijski načelniki so naglo zbornali skupaj okrog 500 policajev, patrolmanov in drugih uniformiranih hlapcev kapitalizma, kakor hitro so zvedeli, da se bližajo obhodniki.

Nastal je boj. Policajski koliciji so padali po glavah brezposelnih delavcev in v splošni zmešnjavi je dobil mnogi nedolžni gledalec od strani udarec po glavi. Brezposelnim Italijanom je zavrela kri in nekteri so pričeli streljati iz revolverjev na policaje. Sedaj so ustrelili tudi "kozaki" in vnel se je krvav boj na ulicah osem blokov na široko. Boj se končal kmalo s premožjo oborožene policijske sile in brezposelnih delavci so bili razpršeni na vse strani.

Dvajset delavcev je bilo ranjenih in štirinajst aretiranih. Nadalje so bili ranjeni trije policaji in en stranski gledalec.

Tako so ameriški kozaki rešili čast Philadelphije!

BOJ MED "SUHIMI" IN "MOKRIMI".

Dve največji pivovarski družbi v Zedinjenih državah, "The United States Brewer's Ass'n" in "United States Malters Ass'n" sta se združili v boju proti prohibiciji. Ustanovili sta posebni "vojni sklad" in sklenili, da se vodi neizprosen boj proti raznim fanatikom, ki skušajo zapreti salune ob nedeljah in sploh za tretje vse alkoholne pijače.

OD UREDNIŠTVA.

Resolucije v tem amisu so res predlagali nekterniki, ki hočejo izrabiti unije v prid svojih političnih bossov, toda ista je odložena za v pretes do prihodnje seje, ktera se vrši v. marec. Socialisti so odločno proti resoluciji. Morris Brown, član unije izdelovalcev eigar v New Yorku, je izjavil, da neodvisna delavska stranka že eksistira, in ta je socijalistična stranka. Toliko, kar je nam znano o tem.

Sodr. F. P. Johnstown, Pa.: Urednik "Proletar" je sodr. Ivan Molek.

Vaši želji radi ustrezamo, kajti to je želja večine ostalih sodrugov po Ameriki in obenem tudi naša želja. Hvala za poslano.

Chikaški sodrugi in sodruginje pozor!

Hrvatski sodrugi pri "Hrvatskem Radničnem Prosvetnem i Političnem Društvu" imajo to soboto 29. feb. domačo sabavo v korist brezposelnih delavcev. Zbava se vrši v mali dvorani sodr. Frank Mladica, 87 S. Centre Ave in se prične ob 8. uri zvečer. Na sporedu je: petje, tamburaška godba, govori, deklamacije, licitacije, tombola itd. Vstopnina prosta.

Sodrugi in sodruginje! Naša dolžnost je, da posetimo to socijalistično veselico. Pridite!

V upravnistvo "Proletar" 587 So. Center Ave., Chicago, Ill., jo dobiti sledeče socijalistične brošure in knjige:

Socializem 10c
Zakaj smo socialisti? 7c
Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo 5c
Komunistični manifest 20c
Naša bogastva 5c

Vsako teh brošur pošljemo poštino prosto. Sodrugi, sežite po njih, dokler ne pridejo.

liše se kompanjona za novo podjetje, ki obeta velik uspeh. kompanjon mora imeti 1000 dol. na roki. Pomudbe pod šifro: A. P. na upravnistvo "Proletar."

ZNANJE ANGLEŠČINE JE MOČ!

Vsako, ki hoče zvedeti, kako se angleški jezik hitro in lahko nauči, in to brez vsakih knjig in strojev, ampak po neki čisto lahko umljivi in najnovejši metodi — naj se obrne na

THE STEINER ACADEMY OF ENGLISH, Slov. Dept. P. 669 Loomis Str., Chicago, Ill., in slehernemu se bo na to važno uprašenje odposlal nemudoma odgovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tudi svojemu prijatelju.

SLOVENCIM POZOR! Pišite za cenik!

Slovenska naselbina v Ripley in Butler Co., Missouri, se množi dnevno!

Rojaki! Ali res nočete sedaj kupiti zemljišč, ko se še najboljše zemljišča poleg železnice po 10—15 dolarjev akter na prodaj?

Rojaki! Ali res nočete postati svobodni ameriški kmetje? Ali res radi poslušate žalostne glasove parnih pišalk v tvornicah in rudokopih?

Mi upamo, da ne! Slovenci čitajte državna poročila Zdr. drž., kaj je kmetijstvo v naši veliki republiki! Ali poznate, kdo kmeta v Zdr. drž., ki ima slabe čase?

Oglejte zemljišča v južnem Missouriju. Nikjer lepšega sadja, trte, žita kot v južnem Missouriju. To je gola resnica. Ako ne verjamete, prepišajte se!

Naznanjam tudi, da sem za stopnik za največje drevesnice na svetu in največjo trtnico v Ameriki.

Ako rabite semena za poljske in vrtno pridelke, obrnite se name. Blago najboljše vrste, cena najnižja. Pišite na naslov:

FRANK GRAM, edini slov. zastopnik za zemljišča, semena, sadno drevje, trte itd. itd., 576 W. 21st St., Chicago, Ill.

DR. F. J. PATERA

Ordnuje: na severozah. voglu ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.

od 12. do 8. ure popold. od 7. do 8. ure zvečer v pondeljekih, točnikih in petkih.

Telefon Canal 180.

Matija Erklavec

edini slovenski krojač v Chicago

naznanja rojakom, da ima sedaj veliko zalogo vsakovrstnega blaga za izdelovanje moških oblek. Jemlje v po-pravek in čiščenje tudi stare obleke. Cene so zmerne nizke.

390 W. 18th St.

SLOVENSKO HRVATSKI BRIVEC.

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ?

Če ga pošlete po Mohor Mladici, 617 So. Center ave., Chicago, Illinois. On je v zvezi z g. Sakserjem v New Yorku in pošilja denar točno, varno in zanesljivo v stari kraj.

Ako potujete v stari kraj ali želite koga svojih sorodnikov ali prijateljev vzeti v Ameriko, potem istotako kupite vozni listek pri Mohor Mladici. On prekrbi dobro in hitro vožnjo po najnižjih cenah.

Mohor Mladica, 617 So. Center ave., Chicago, Ill.

FINE SMODKE, vedno sveže pivo, izborno vino in fino žganje se Jobi v

GOSTILNI J. J. Vodak & Sons

683 Loomis St., CHICAGO, ILLINOIS

Valentin Potisek

GOSTILNICA

1235-1st St., La Salle, Ill.

Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilen obisk. Postrežba točna in solidna.

EMIL BACHMAN

BADGES, FLAGS & CAPS

580 SOUTH CENTER AVE. CHICAGO

Največja slavjanska trdnica bander, zastav, družbenih kap, prekoramnic, regalij in drugih stvari za društva.

Pišite v slovenskem jeziku po moj 80 strani velik cenik, kterega pošlem zastonj.

Andro Simulič.

PEKARNA.

Fino pecivo vedno v zalogi.

11 E. 22nd St., Chicago.

Jugoslovska vinarna!

Podpisani naznanjam Hrvatoma in Slovincem v Chicagi in okolici, da točim najboljša raznovrstna vina po primirni ceni.

Pridite, pripeljite znanje in prijatelje, da se prepičate.

Z vsem spoštovanjem

Slavoljub Štajdoh

NIHILIST.

Povest iz ruske revolucije.

Special V. T. J. Zavortić Feodorov.

(Nadaljevanje.)

Bobrikov začne govoriti in reče, da so zastopniki hujskali narod proti najvišji oblasti, da niso priznavali nikdar vrhovne oblasti, in da so se protivili njegovim naredbam. Kar so delali, delali so dobro vedno, zato je njih pregrehe tem težje in on zahteva, da se kaznujejo s smrtjo, sklicuje se na zakon Katarine II., ki se glasi:

Vsak upor proti vladi v času nagle sode, neposlušnost oblasti, ki vlada v imenu kronske, in nepriznavanje Ruske vrhovne oblasti, kaznuje se s smrtjo!

Streslo je vse, ki so poslušali Bobrikov govor, ki je v imenu zakona zahteval smrt. Sodeba se je začela. Šlo je do skrajnosti. Zvijali so izpovedi prič; naglaševali so, da je Finska ruska gubernija, da ni državna enota, da ni finskega naroda, da so se Fini dvignili nalašč takrat, ko je bila država zapletena v vojso, da so tako zakrivali dvojno hudodelstvo, za kar je Bobrikov zahteval najstrožje kazni.

Obtoženci so se branili. Govorili so dolgo, junaško in pobijali Bobrikovo obtožbo; dokazovali so sodnikom, da so verni podaniki carju, da so v vsem močini delali za korist domovine, da se ne čutijo krivim, ker je guvernerja nasilnost preverila oni krvavi prizor v dvorani gubernijske palače. Zahtevali niso milosti, zahtevali so samo pravično sode, da se sodi po zakonih in vsa nado so pa polagali v vrhovnega sodnika.

A on?

Zmjezanov pa je poklical k sebi guvernerja Bobrikova in se dolgo žnjim posvetoval glede obsodbe. Ta mu je svetoval, da naj praša v Petrogradu za svet, in naj razloži tok razprave. Zmjezanov brzojavi Pleveju, kaj naj stori, a skoro dabi brzojav, ki je obsegal samo besedo: Smrt.

Raz uvršeni sodnijski forum, odkoder je narod pričakoval pravice in besede sloboda, pričeli so brati krivice in dokaze tožnih. Vsi so bili krivi hujskanja, ker so delali proti vladi in državi. Radi tega je sodni dvor obsodil vseh osemdeset poslanev na smrt. Smrtna groza in žalost je zavladala po vsi Finski, kaj Fincev je odmeval po vsi Evropi, a ta se ni ganila, da reši nedolžne ljudi, ki jih je hotel Bobrikov smehljaje odpeljati na morišče.

Kri, ki se preliva na morišču, ne briga nje, a ona nima pravice, da se meša v notranje Ruske zadeve. Kar dela ona v svoji hiši, ne briga sode, ki je vesel gledal, kako se podira njena hiša in se veseli trumf zmagujoče krivice. Da, ti Evropa, ti si včasih samo odmeval velikih zahtev, a tvoje prvi polni vdih nesrečnih. Ti si čula žvenket verig turške sužnosti, ki je v nji zdihovalo nesrečno ljudstvo, a bila si gluha in se smejala njegovim ranam!

A danes, ko je to ljudstvo razsebe streslo verige in vsiknilo: "Sloboda", si se ti dvignila in se jezila, da se sramoti tvoja posestrima Turčija.

Uniči, pogazi, kar je proti tvoji volji, to ti je največje veselje, samo pazi, da ne pride nekdaj dan, ko boš ti sama zaklicala: "Gorje, Na pomoč!"

Mirno so si dali obsojenci roke in odpeljali so jih v jezo, da se pripravijo na smrt, ki budo ali v njo dvignjene glav, ponosno, kakor se spodobi prvobitljem teptanega naroda. Bobrikov in Zmjezanov sta bila v vedni brzojavni zvezi s Petrogradom.

Pleve jima je čestital, a Muravjev je protestiral proti ti nečlovečnosti in zmejal v glavo, ker je slutil, da je bila ta obsodba izrečena pod Plevejevimi upli-vi. A tudi car je bil nasproten, da se usmrti osemdeset najodličnejših prvobitljiv nesrečnega naroda. Zastonj je bilo Plevejevo dokazovanje, da je treba izvršiti obsodbo, sicer izbruhne prevrat tudi v ostali državi, ker nihilisti delujejo, da nastane revolucija, in ta tudi nastane, ako se ne pokaže, kako se kaznujejo uporniki. Muravjev pa je dokazoval carju, da tako postopanje vodi v nesrečo. Revolucija bo nastala, ako se usmrti finski polanci. Dva dneva in dve noči je trajala borba med Plevejem in Muravjevom. Nepristano so se vrstili brzojavi med Helingsforsom in Petrogradom. Pleve se je počasi umaknil Muravjevu, ki je pridobil na svojo stran vladno stranko in deloma je tudi zmagal.

Posamezno je bil pomilošen in izpuščen iz zapora zastopnik za zastopnikom, a narod je vsakega navdušeno pozdravljal. Vedeli so dobro, kaj je to, priti iz roke (Pleveja in Bobrikova! Oni, ki se ju je rešil, bil je takorekoč novo rojen.

Osemindeset narodnih zastopnikov so izpušili iz ječe, ker je car podpisal pomiloščenje. V ječi sta bila samo še dva. Oče in sin.

Bila sta zaprta sivi narodni borilci Grušov in njegov mladi sin Aleksander, dika in ponos Fincev. Težko je pričakovala Finska, da se odpró vrata ječe, da stopita v svobodo največja sinova nesrečnega in stiskanega naroda. A vrata se niso odprla. Pleve je energično zahteval, da naj se usmrtita Grušov in sin, ker sicer bi značilo to ubiti avtoriteto sodišča.

Sodaj pa se je zastoj boril Muravjev dokazuje, da avtoriteta sodišča ne pade, ker je vladarju mogče, da poklopí življenje je obsojenec; to dokazuje samo vladarjevo velikodušje in njegov ugled raste med ljudmi.

Na Muravjevo zaščudenje je Cobil Pleve sedaj vse ministre na svojo stran, ker je rekel, da se lahko zgodi vsem tako ko Sipjaginu, ako se ne zatre gibanje nihilizma. Rekel je, da pridejo sicer zopet na dnevni red bombe. Na ruskem dvoru se ne sme izreči besede bomba, ker tu vlada velik strah pred to besedo. . . . Pleve je tudi spretno v svoji govor vplel atentate na guvernerje v Harkovu in Kijevu in naglasil, da bombe še niso nehale delovati. Car se je dal pregovoriti in na Plevejev ukaz odpošlje se v Helingsfors brzojavka:

"Izvršite obsodbo!"

A najhujša je bila izvršitev!

Vsi narodni zastopniki so dobili ukaz, da se morajo oni dan obrati v slavnostnih oblekah na morišču; ako ne pridejo, smatrali bodo to ko neposlušnost vladi, za kar se bo proti njim najstrožje postopalo. . . .

Zumaj mesta so izbrali veliko poljano, kjer so pripravili morišče narodnim ljubljencem, starmu Grušovu in njegovemu mlademu sinu Aleksandru. . . .

In približeval se je grozni dan, ko so potepali pravice in dvignili na nje mesto krivice. . . .

Rano v jutro so kazniški oddelki posedli kraj, kjer bi se imela izvršiti obsodba. Bobrikov se je odločil, da se pelje tje v paradnem vozu, z vsemi redovi, ki ga je car odlikoval žnjimi za njegovo tiranisko vladno, na mesto, kjer bosta umorjena upornika! Prej tigo si ogleda svoje krvavo delo, gredo v sobo svoje osemenjstvene hčerke, da se poslovijo od nje. Mlada deklica je ležala bolna že dolgo časa v postelji, bila je sušičava. Bleda in slaba kakor senca z odprtimi osteklimi očmi ležala je na postelji in se ozrla v očeta, ki je nalahno stopil v sobo. Bobrikov je ljubil svojo hčerko, ki mu je ostala po smrti žene edino veselje na svetu. Krasno se je razvijala Anjuška Bobrikovljeva in oče se je čutil nežnemu svetlu. A grehi očetovi so bili kaznovani na hčerki. Ko se je odigral oni krvavi prizor v gubernijski palači, potolči se Anjuška, da jo boli glava in da jo tišči v prsih. Skrbelo je Bobrikova in zdravniki so majali z rameni. . . . Dan za dnem se je slabšala njena bolezen; danes je prišel Bobrikov na vse zgodaj k nji; sedel je poleg nje in ji gladih mehke lase.

Dve solzi sta porosili njegovo lice. Tiran, ki se pelje smeje na morišče očeta in sina, je jokal, ko je videl svoje venečete dete, razumel je bol očetovskega srca, a vendar je hotel iti na morišče, da vidi smrt sivega očeta in hrabrega sina.

Hčerko izroči postrežnici, sam se pa odpelje na morišče. Še pri odhodu je mislil na hčerko in se nadjal, da skoro ozdravi; toda ko se je peljal skozi goste vrste naroda, ki so ga udano pozdravljale, zatre očetovski čut in bol samoljubje, njegovo roditeljsko srce zatre tiranska samovolja.

Kmalu so dovedli na morišče obsojenca. Med kazaki, ki so stopali okoli njih z nasajenimi bajonetmi, šla sta dostojanstveno in dvignjene glave, roko v roki, veselih oči, s smehom na ustnih sta se poslavljala s tovariši, ki so jih gledali solznih oči, a morali so v sebi zadušiti bol, ker za njihovim hrbtom so se bliskali bajoneti kazakov. Še enkrat prebró obsodbo, ki se po nji kaznujejo uporniki s smrtjo, ker so prelomili prisego carju.

Prebrali so jima carjev odlok, ki se v njem odreka milost in se obsojenca izročata smrti. Ko so bile objavljene predpisane ceremonije, pristopi svečnik, ki jima nekaj časa govori.

Poljubita se oče in sin in stopita na morišče.

(Dolje prih.)

SOCIALIZEM IN ŽENA.

Pod zgorajšim naslovom je v "Proletarcu" odtisnjen članek, ki pravi, da je v Ameriki priobčevali bodemo na tem mestu kratke politične in poučne članke, črtice, razne novosti iz politično in gospodarsko organiziranih delav in sploh gradivo, ki bode zanimalo vsako Slovenko, ktera se hoče seznaniti z novim svetovnim nazorom: socializmom.

To je potrebno. Slovenske žene in dekleta so se začele zavedati, da tudi one spadajo v proletarski razred, v katerem se borijo njih možje oziroma bratje in očetje proti tiranskemu kapitalizmu. Zavedajo se, da so tudi one dolžne vstopiti v to bojno vrsto in pomagati k vresničenju socializma, ki pomenja enako politično in gospodarsko svobodo za ženo kakor za moža. V Chicago imamo danes ženski socialistični klub "Proletarka". Kolike važnosti in pomena je ta klub za slovensko žensko v Ameriki, to se bo kmalu pokazalo; ne samo to, da bode ta prva politična organizacija slovenskih žena in deklet rapidno rasla, temveč sledilo jej bode mnogo, mnogo zavednih Slovenk po drugih kolonijah v Ameriki. Čikaške sodrugejine so jim pokazale pot.

In tem v prvi vrsti je namenjen ta prostor v "Proletarcu". Soderugine čitajte! Čitajte! svoj list in razmišljajte o tem kaj čitate. S tem čitvom bode, prišlo do spoznanja, da je današnji družabni red krivičen, da je današnja morala hinavska in da je današnja verska vzgoja mladine, vzgoja poneumnevanja, hlapčevstva in sužnosti. Obenem tudi želi "Proletarec", da vsaka zavedna sodruginja javno izraža svoje misli in želje. Vsak primeren spis in dopis bo imel prostor na tem mestu v "Proletarcu".

Torej na delo, sodruginje! Začetek je storjen.

SOCIALIZEM IN ŽENA.

Socializem osvoboduje ženo, kapitalizem jo je pa potepal. Na milijone proletarskih žena je vrgel kapitalizem v tovarne, da izdelujejo in pridelujejo, in šele tu v soprotni delavnici so si žene popolnoma predstavile veliki pomen svoje osvoboditve in socialne naloge materinske skrbi za materinske vzgoje. In prav tako hitro je med ženami rasla nezadovoljnost kakor se je hitro množilo število žen v tovarnah. Na milijone žena je bilo in je še vedno prisiljeno ubiti materinski čut, pustiti se kapitalizmu izkoristiti ter grešiti nad telesno konstitucijo svojih potomcev, katere nosijo pod svojim srecem. Osvoboditve žene je postala naloga socializma. Žensko vprašanje je postalo del socialnega vprašanja. Dvajset milijonov proletarskih žena ima večobrt v svojih delavnicih, kjer bjejo boj za obstanek. Socializem zahteva najenergičnejše in najradikalnejše, da se da ženi svoboda in enakopravnost — to pa zahteva s tem, da noče, da bi žena bila sužnja v tovarni in mezdna delavka, temveč solastnica in soudeleženka skupnega lastništva. Če bi bile zahteve meščanske reformatorjeve še bolj radikalne kot so — vendar so majhne napram socialistični zahtevi, ker vsak meščanski reformator stoji na ohranitvi privatne lastnine in s tem sankcionira mezdno izkoriščanje tako žen kakor mož. Koristi, katere more katerokoli meščansko gibanje prinesiti ženam, dotika se le majhnega števila žen; velike množice trpečih delavk pa se prav nič ne dotiče nobeno meščansko gibanje. Kdor logično in brez predsodkov razmišlja, pride na to, da more biti socialno vprašanje žena rešeno le potom socialne demokracije.

ŽENE IN DEKLETA, ORGANIZIRAJTE SE!

Socializem daji ženi iste pravice in svobode kakor možke.

Žena bode politično svobodna. Imeti mora volilno pravico. Sme biti voljena v zakonodajne zastope in sklepati ali zavračati zakone. Danes vzamejo materi edinega sina in ga odpeljejo na bojišče — v smrt, a ona ne sme prostetirati kar nima v politiki nobene besede.

Žena bode gospodarsko svobodna. Omejiti se mora ženska industrija in ženi se naj da prilika za dostojno vzgojo otrok in oskrbovanje družine. Onim ženskam pa, ktere lahko proizvajajo v industriji, se naj pa plača polno vrednost izgotovljenega produkta. Danes mora marsiktera žena najprvo robotati v tovarni, delavnici, prodajalni, hotelu itd. potem šele opravljati hišno delo in negovati otroke.

Da se doseže prvo in odpravi drugo, mora biti proletarska žena organizirana, politično in gospodarsko, kakor možki. Boriti se mora proti kapitalizmu, ki izkorišča ženo še hujše kakor možke.

Da, hujše!

Žena, ki so ti umorili moža v tovarni ali rudniku, kdo je kriv tvoje sedanje bode in tuge? Ali ni kapitalizem!

Mati, ali ni kapitalizem kriv, da se tvoji otroci z drobnimi ročicami in životki mučijo po tovarnicah, namesto da bi hodili v šolo in bistrihi svoje razum?

Gospodinja-delavka! Kdo je kriv, da moraš dan za dnem za malenkostno plačo prodajati svojo delavno moč v tovarnicah in prodajalnicah, da zamoreš nasiti lačni otroke in bolnega ali brezposelnega sopraga? Kapitalizem!

Dekle-delavka! Kdo je kriv, da moraš istotako robotati dan za dnem in pozno v noč po delavnici, prodajalnicah, hotelih, gostilnah in v privatnih hišah za malenkostno povračilo tvojega truda? Kapitalizem!

Vstani torej! Zavedi se, da si mezdna sužnja kapitalizma, kakor je tvoj oče, brat sin, soprog in Zenid.

Pridruži se veliki armadi zavednih proletark, drugih narodnosti, ki so organizirane v mednarodni socialistični stranki. Jugoslovanska Socialistična Zveza in po tej mednarodni socialistični

neka enakopravnosti in priznanju pravice tako žen kakor otrok. Delavce čuti v rodbini, da ima povsem drugo stališče kot meščanski oče. Delavci ni vladar, ampak sodelavec — ni absolutist, temveč tovariš.

Enakopravnost žene in moža zahteva, da dobita oba spola enakopravno vzgojo in skupno vzgojevanje. Od onega trenutka, od ko je žena stopila na polje iz tovarne iztrgana in potisnjena na polje izdelovanja, — od tega trenutka je potreba, da mora biti duševno enako oborožena kot mož, če noče biti premagana. Vsi izgovori morajo utihniti, pa če se tudi naslanjajo na pravost, na manjši talent ali na karkoli. Vsi ti izgovori so filistarski! Mož in žena sta že določena za to, da v življenju skupaj živeta, zato se morata tudi od najmlajše mladosti skupaj vzgajati, in enakost življenja ju mora naučiti enako živeti, učiti in delovati. Socializem smatra ženo za važne socialne činitelje, za sodelavce, katerih usoda je enako težko delo in katerih cilj je zato popolnoma isti, namreč iztrgati se iz zadržljivih in za ljudi nedostojnih razmer in doseči s skupnim bojem višje socialno stališče.

Kapitalizem in delo v tovarnah sta pripravila ženo ob zdravje, ob lepoto, ob naravno barvo na obrazu — vrgla sta jo v bolezen, v bolehanje in onemoglost. Roke delavk so postale pripravno izdelovalno orodje, in telesna delavka je postala leše pogoj za zmoglost izdelovanja. V tovarni je malo žensk telesno popolnoma dožorelo. Vzrok potlačitve žene je v gospodarski neenakosti. S postankom privatnega lastništva se je porodil problem potlačitve in potlačevalcev. Rešitev ženskega vprašanja nastane onega dne, ko bode privatno lastništvo odpravljeno in na njegovo mesto postavljena nova družabna organizacija. Realizem, ki zahteva pravost mož in žen, ne razreši ženskega vprašanja. S stopajočo pravostjo dobrih in razumnih mož se sicer otope grobosti in ostrine današnjega življenja, v temelju se pa nič ne izpremeni. Žensko vprašanje ni problem nepravnega življenja, ampak problem gospodarske izkoriščevanja.

Žena bode politično svobodna. Imeti mora volilno pravico. Sme biti voljena v zakonodajne zastope in sklepati ali zavračati zakone. Danes vzamejo materi edinega sina in ga odpeljejo na bojišče — v smrt, a ona ne sme prostetirati kar nima v politiki nobene besede.

Žena bode gospodarsko svobodna. Omejiti se mora ženska industrija in ženi se naj da prilika za dostojno vzgojo otrok in oskrbovanje družine. Onim ženskam pa, ktere lahko proizvajajo v industriji, se naj pa plača polno vrednost izgotovljenega produkta. Danes mora marsiktera žena najprvo robotati v tovarni, delavnici, prodajalni, hotelu itd. potem šele opravljati hišno delo in negovati otroke.

Da se doseže prvo in odpravi drugo, mora biti proletarska žena organizirana, politično in gospodarsko, kakor možki. Boriti se mora proti kapitalizmu, ki izkorišča ženo še hujše kakor možke.

Da, hujše!

Žena, ki so ti umorili moža v tovarni ali rudniku, kdo je kriv tvoje sedanje bode in tuge? Ali ni kapitalizem!

Mati, ali ni kapitalizem kriv, da se tvoji otroci z drobnimi ročicami in životki mučijo po tovarnicah, namesto da bi hodili v šolo in bistrihi svoje razum?

Gospodinja-delavka! Kdo je kriv, da moraš dan za dnem za malenkostno plačo prodajati svojo delavno moč v tovarnicah in prodajalnicah, da zamoreš nasiti lačni otroke in bolnega ali brezposelnega sopraga? Kapitalizem!

Dekle-delavka! Kdo je kriv, da moraš istotako robotati dan za dnem in pozno v noč po delavnici, prodajalnicah, hotelih, gostilnah in v privatnih hišah za malenkostno povračilo tvojega truda? Kapitalizem!

Vstani torej! Zavedi se, da si mezdna sužnja kapitalizma, kakor je tvoj oče, brat sin, soprog in Zenid.

Pridruži se veliki armadi zavednih proletark, drugih narodnosti, ki so organizirane v mednarodni socialistični stranki. Jugoslovanska Socialistična Zveza in po tej mednarodni socialistični

stranka te vabi pod svoje okrilje. Napreji! Napreji!

ALI NAJ SE ORGANIZIRAJO ŽENSKO?

Spisala Ana Mladič.

Dasi se danes mnogo govori in piše o kulturi, napredku in krščanski dobi, ki je baje osvobodila ženo suženjstva, so vzile temu še danes ženske brezpravne. Ženske ne uživajo nobenih političnih pravic, v gospodarskem oziru so pa še na slabšem kot možki.

V marsikateri obrti delajo danes ženske, kjer so pred kratkim delali možki. Ženske pa dobe za svoje delo le polovico plače, dasi opravljajo isto delo kot možje. Pogostokrat morata mož in žena v tovarni, ker je zaslužek moža prepičen, da bi zadostoval za hrano, obleko in stanovanje.

Kdo je temu kriv? Današnji sistem in pa brezbriznost ženskega spola. Ako hočemo, da se razmere spremenijo, potem se moramo organizirati tudi žene politično in gospodarsko.

S politično organizacijo smo prišle slovenske žene in dekleta v Chicago. Ustanovile smo socialistični klub "Proletarka" z nado, da se tudi drugod prične gibanje slov. žene in dekleta ter se pridruži Jugoslovanski Social. Zvezi.

Ali to ni vse? Vsaka slovenska žena ali dekle, ki dela v tovarni ali sploh pri kakem trgovskem in industrijskem podjetju, naj se pridruži tudi k'uniji svoje stroke. Unije se bojujejo za skrajšanje delavnika in zvišanje plač, torej za zboljšanje delavskih in gospodarskih razmer v me. jah današnje človeške družbe.

Poleg politične in strokovne organizacije so potrebna za žensko v Ameriki tudi podporni društva za slučaji bolezni, nesreče in smrti. Hudo je v hiši če zbolí mož, a še hujše je če zbolí žena. Pogovor pravi, da dobra gospodinja podpira tri vogale pri hiši. Naenkrat zbolí gospodinja in vse je narobe v hiši, ker zaslužek moža ne znese toliko, da bi najel dobro služkinjo za časa bolezni svoje žene. Ako bi svobodnoselne žene in dekleta bile organizirane v podpornih društvih, marsiktera družina bi se obvarovala bede in pomanjkanja v slučaji bolezni, nesreče ali smrti.

Treba se je torej organizirati tudi v podporna društva. Ako bi bilo ustanovljeno tri ali več društev, tedaj bi S. N. P. J. lahko spremenila svoja pravila in sprejela ženska društva pod svoje okrilje. S. N. P. J. lahko to stori brez konvencije ker ima splošno glasovanje. V slučaji, da bi S. N. P. J. odklonila sprejem samostojnih ženskih društev, tedaj si pa ženske lahko ustanovijo svojo lastno svobodnomiselno jednoto. Vsak začetek je težak. Ali začeti je treba potem pa že pojde. S. N. P. J. je bila tudi skromna v svojem začetku, danes je pa že orjak.

Dela se ne smemo ustrašiti. Plasti nas ne smejo začeti ovire. Zavedno na delo in kmalo bode ime slovenske žene in dekleta svoja samostojna svobodnomiselna podporna društva iz katerih se bo razvila močnoga podporna organizacija slovenskih žen in deklet v Ameriki, ki povsod imela svoje priznanje.

Na delo, zavedne žene in dekleta, ako hočemo, da kaj ustanoviti!

Ženske v rudnikih. V Columbij, južna Amerika, je skoro polovica ženskih rudarjev. V moških rudnikih, kjer se nahaja zlato, delajo žene do prs v vodi na strani svojih mož. Zatrjuje se, da so žene v iskanju zlata v vodi veliko bolj marljive kakor možki. Koliko imajo pa plače? Od 15 do 25 centov, čitaj in izgovori: petindvajset centov — na dan! Kako škandalozno izkoriščanje ubogih žensk!

Pozor sodruginje! V prihodnji številki "Proletarca" izide na tem mestu zanimiv članek "Socializem in zakon". Mi že danes opozarjamo sodruginje, da pazljivo čitajo ta članek in ko ga prečitajo, naj ga pokažejo osebdinjam, prijateljicam in tovarišicam pri delu.

Socializem je neizprosna nasprotik množevnatva in prostitucije. Kapitalizem pa skrbno čuva oboje.

Pristopite k organizaciji svoje stroke; pristopite k stranki svojega razreda.

Sodruginje! Agitirajte za "Proletarca"! Dajte ga v roke prijateljicam in snankam.

BOJIM SE!

Ne bojim se filistrov, špiisarjev, ki pri polnih skladah in čašah kolonejo moje delo; ne bojim se farizejev, ki povzdiguje svoje oči proti nebu, pravijo: da so boljšit kot sem jaz; bojim se sodeb svojega razredno zavednega tovariša, ki poleg mene dela v tovarni, ker sodeli me bo milo.

Ne bojim se obrekovalcev političnih "pipcev", ne revolver žurnalstov, kojih briga je njih lasten žep, ker oblivajo me s svoj lastno gnojnico in mečajo mi blato v obraz; ne teš se ne bojim, smejem se jim obraz, ker poginili bodo v lastnem blatu, katerega so metali v me.

Ne bojim se pekla, vic, ne kazniča drugim svetu, tudi ne ljudi, ki strajajo me s tem, da za svoje grehe bom prejel plačilo na drugem svetu; Ne, teš se ne bojim!

Ah, bojim se, bojim potomecv svojih, kasnejšega rodu, ko bom že spremenjen v atome, da rekli bodo: Zavedal si se, da si suženj, a premalo si storil za osvoboditev sužnjev.

Ne bojim se sodnikov po smrti na drugem svetu. Ha, teš se ne bojim! Bojim se dobe, ko svobodni rod bo gospodar na zemlji. Kdo ve, kako ta rod me sodeli bo?

Ha, ne bojim se! Saj ta rod bo žel, kar sejali smo; užival bo sadove našega dela in truda. Živel bo v miru, ljubezni, svobodi in enakosti.

Ne, ne bojim se sodnikov po smrti, ki sodeli bodo moje delo. Vendar bojim se mislecev in pisateljev, ki živi bodo, ko razpršen v atome ustvarjal bom na zemlji novo življenje. Teh zadnjih se bojim.

Zavertnik Jože.

STRELICE.

Kapitalist nosi trebuh spredaj, a delavec pa — zad na hrbtu.

Socializem je za odpravo mezdne sužnosti; kapitalizem pa za "chaingang."

Vsak delavec je dolžan glasovati za ono kar nima, hoče in potrebuje, ne pa za tisto, kar mu škoduje.

Vdova: "G. župnik, ali ni \$25 preveč za pogreb?"

Župnik: "Ki je pokopal njenega moža": Ne morem pomagati, draga moja. Časi so slabi; kriza je."

Vdova: "Oprostite, nisem z. nala, da je kriza tudi v — nebesih."

I. Š.

MRTVI GOVORJO!

V rudnikih pokopani govorijo: Mi smo žrtve lažnjive civilizacije, ki je dovolila enemu razredu ljudi izkoriščati drugi razred. Če bi naši gospodje ne mislili na nič drugega nego na svoj dobiček — mi bi ne bili pokopani v temnih šahtih. Kdo hoče pa odpraviti s škrlinim uporabljevanjem vseh rezultatov vedne vernost, v kateri je našlo že toliko delavcev smrt? — Socializem!

Od lakote umrli govorijo: Mi ne zahtevamo mašejevanja ampak kruha, kruha za svoje otroke, za svoje žene. Kdo pa more dati kruha vsem ljudem? — Socializem!

V vojskah ubiti govorijo: Narod! Pustite prepire! Ustvarjeni ste za boje dela in napredka. Obrnite svoje železo k zemlji in ne proti človeškemu telesu; današnji čas naj vojak nam domesti vzajemno prijateljstvo. Kdo more zagotoviti narodom mir? — Socializem!

Umrlji v bolnišnicah in v brlogih bede govorijo: Umrli smo, ker nam veda ni prišla na pomoč, ko je bolezen zapletila našemu življenju, umrli smo, ker so nezdružba stanovanja in nezadostno hranjenje omožčila razvoj bolezni, ki je glodala naše kosti. Kdo more z razširjanjem zdravstva in s splošnim zboljšanjem življenja revnih ljudi omejiti razširjenje bolezni? — Socializem.

V krvavih stavkah usmrčeni govorijo: Umrli smo, ker smo v trenutku svetega in poštenega navdušenja smatrali za svojo največjo dolžnost in za svojo največjo pravico skupno dvigniti glave in zahtevati saj mali del našega zaslužka, s katerimi so se dosedaj polnile blagajne lenih užitarjev. Umrli smo, ker so bili doslej naši tovariši v delu in v trpljenju v vseh delcih slabo organizirani. Kdo more iztrgati vladajočim razredom barbarška sredstva, s katerimi more neoborožene delavce, ki so se pregrešili le s težnjo, da bi se tudi sami mogli veseliti iz polnega zaslužka osvobodnega dela? Edino: možna in zavedna organizacija, katero ustvari Socializem.

S. Entrata.

Bodočnost je v socializmu.

Do dostojnega življenja sta nes dve poti: trdo delati ali potopiti in siliti druge k trdemu delu.

Pri bodočih predsednikih v litvah bode kandidirala naša dva republikanska kandidata: Taft in Graft.

Delavce ne sme bojkotirati njegova delodajalca. Tako je sklenilo vrhovno zvezno sodišče. Na pravico, da ga sme — in cer na voliču z glasovnic v rokah storite tako pri bodočih volitvah.

C